Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 125 (4416). | ШОАТТА, 17 октябре 1970 шу. | Мах 2 кап.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ХЬАЖКІАШ ЧУЭЦАШ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Урус-Мартанан районе «Красноармейский» цІейолчу совхоза укх шера хьаьжкІаш дІайийра 700 гектаре тІа. Шераьчу арешкахь дедача цу совхоза йоккха бІаьсти йоьчаш кІеэнга хиннано а, хьукъам во хиннабац.

ХІинц механизаторийн чуйнина хьаьжкІаш чуэцаш бу. ШолагІча бригадерча Аскабов Шама механизированни звенос цхьаццайолча участкашкера 60—70 центнер томарш а тІехьа хьаьжкІаш йоьл. Бригада механизаторийн эррига кхаьль хьаьжкІаш 220 гектар а. Яль комбайн а укхазь хьаьжкІаш тьоьхаш.

— Цкьоза комбайнаш сец ав томашнаш кІеэнга хилерах. — Кхы а 4 машин йаре чахнагІа даргдер тхо хьаьжкІаш чуйце, — йоьл бригадира Машаев Сулейманa.

ХІьта а цо хулгалдеча № 2 йолча бригада болх ао дел але йиш ец. Базаме, Барттайна, хьенара бора цар шоай болх. Комбайншта тІехьа Юлийга хьажкІаш цІенъяль хьалохьеш нах бар.

ВорхІ дийнахь укхазара 360 тони томарш а тІехь хьаьжкІаш 260 тони гІадемаш дешнад царна. Цул совгІа хьалхе а ІалашдІ боьзама мошеча хьаьжкІай доахьар. 5000 тони а кІоргашка дІаепиа масса — 2000 тони планал совгІа. Доахьар кхы а Іалашдеш ди хьаьжкІах хьадуьвача гІадамех.

Хьалхарча сурта тІа: хьаьжкІаш чуэцаш йоахка комбайний агрегаташ.

ШолагІча сурта тІа: (аьрдехьара аьттехьа) звеньевой Аскабов Шами, бригадир Машаев Сулейман.

С. Хаиева суртаьи тексти.

ІИЛМАН-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Самарддийнахь КПСС Нохч - ГІалгІай обкома политически просвещене ЦІагІа «Балха Ленински стиль хилийтара» яха Іилман-практически конференци хилар.

Конференце балха дакъа лоацаш хилар КПСС горкомий, райкомий секретараш, къахьегамхой депутатий Советий горотскойн районийн исполкомий председателаш, йоккхийча партийни организацей секретараш, йоккхийча юрта Советий председателаш, министрашн управленей начальникаш, профсоюзий обкомий председателаш, ВЛКСМ обкома секретараш, КПСС обкомен Грозненски горкомен бІехитокхаме болхлой, кепайоазон, радион телевидени болхлой — дерриге 600 саг.

«Партийни вахара нормаш партийни хулгалдара принципаш цІенхаштта теркальр — партийни балха ленински стила дІархІакегІа дола деккар» яха доклад йиц КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткинo.

Конференце рефераташ ешаш къамаьлаш дир КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара В. П. Пожидаева, «Красный молот» завода парткома секретара В. М. Шейкина, КПСС Урус-Мартана райкома хьалхарча секретара Б. Г. Габисова, КПСС Сунженски райкома секретара С. С. Нитина, КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара С. В. Синельникова, мехкадьттен химически промышленноста болхлой профсоюза обкома председатела В. Н. Зубкова, КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Гонищево, «Грозненский рабочий» газета редактора В. К. Балясникова, КПСС Наьсарен райкома хьалхарча секретара С. Х. Гостимирова, КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара Г. Г. Смирева.

Цул тІехьагІа «Советий пачхьалкхен керте яхача В. И. Ленинах лаьца дьаьхача документальни фильмага хьежар Іилман-практически конференце хоатьашхой.

Конференце болхах лаьца отчет кепатохаргья.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Къаьстта дика къахьег укх шера Грозненски химически комбината Баев Александр Ивановича керте латтача цеха коллективо. Фенол арахецара пхе шера план укх дензаька кхоачашьяьй цо. Ер шу чакхдаладалехьа планал совгІа арахецаргда итташ эзараш сомий мехьа фенол. Дуьллал укх шера фенолага дІабоьда мах 2 процент лохбаьб, из бахьан долош планал дьерзІачу совгІа пачхьалкхадена бийн пайда 132 эзар сом да. Къахьегама овсарле планал совгІа 7 процент лакхьяьй. Къаьстта дика къахьег вита боккхагІболча аппаратчикаш ия. Смакотина, Ковалева, Кузменкос, кхычар.

А. РОМАНОВА,
тха штате йоаца корр.

* * *

КПСС XXIV съезда сийна яхь дІайолаьча А. Шерипова цІерагІча нефтемаслозаводе ди тІехьа дукхагІа хул эна шера план кхоачашьяь установкаш. Цера юкъе хьалха латтачарех а йоц. Николенкос кулгалдеча № 48/2 йолча установка коллектив. ІІ-ча декабре денз кердача пятилетка чотах къахьегаш ба установка технологаш. Ишта дика къа а хьегаш пхе шера задани ханал дукха хьалха кхоачашьяьй ий. Прокофьев. Горьковой керте латтача установкай технологаша а.

В. ДОЛГИХ,
Грозненски нефтемаслозавода планови отдела экономист.

* * *

Шера доаккхача мехкдаьтта боарам тхьо миллион тоннага кхачийтара хьоьсам лоаттабеча Старогрозненски кІоарга бурувдеттача конторе кІаналехьа гучаяьлаш я бурув тохара пхе шера задани кхоачашьяь бригадаш. Цера юкъе хьалхара моттиг яьккхай бурувдетта мастер Кремаров Василий Гаврилович керте латтача бригадас. Таханарча денга кхоачаш пхе шера заданел совгІа цо теха бурув 30 гаргга метр я. Дукха хІама на яьлаш бурув тохара пхе шера план кхоачашьяьй бурувдеттача мастера Попов Михаил Михайловича кулгалдеча бригадас а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

* * *

Денгара денга дукхагІа дул дешера план кхоачашьяьрах рапорташ лела бригадаш Октябрьски кІоарга бурувдеттача конторе. Бурув тохара шера задани кхоачаш я яь. гІадоагІача шера чотех хІанзалехьа итташ метраш бурув техад бурувдетта мастераш Г. Е. Касьянов, Г. Л. Малецкий керте латтача бригадаша. Царел дукха тІехьайнсаш Гойт-Керте бурув тохаш йола мастер П. Г. Степанов керте латта бригада. Укх шера тІехьарча бетта чотах бурув тохаш я из. Шоай къахьегама толамаш бурувдеттараша хетаду КПСС XXIV съезда.

В. ГЕНЕРАЛЕНКО,
бурувдеттача контора планови отдела начальник.

* * *

Пхе шера план кхоачашьярах кхоачам а на беш. кхы а шоай хьинар ййдаь къахьегаш ба КПСС XXIV съезда сийна къахьегаме валле латтача Грозненски «Индпошив» фабрика дукхача ательей хІамаш тегараш. Шера план кхоачашьяь ательей коллективаш а гучаяьлаш я. Фабрика ательешта юкъе эггара хьалха пхе шера задани кхоачашьяьй А. А. Ульяновас кулгалдеча № 8 йолча ателье коллектив. ХІанзалехьа планал совгІа цо тийтад эзараш сомий мехьа биржьеш. Ишта дика къа а хьегаш 11 бетта план кхоачашьяьй ий. Матиев, Дошуидсов, Коваленко керте латтачи кхий коллективаша а.

Н. КУЛЕВЯКИНА,
тха штате йоаца корр.

* * *

КПСС XXIV съезда къахьегама совгІат хийцдара хьинар кхо на деш къахьег укх шера Карабулакски кІоарга бурувдеттача контора бригадаша. Социалистически яхье хьалха латташ я цига бурувдеттача мастера Касимов Борис Филипповича кулгалду бригада. Бурув тохара шера план 121,2 процент кхоачашьяьй цо. Ишта дика болх беш хиоргие белгальяьнай мастер Буняев Валентин Варламовича керте латта бригада а. Цо бурув тохара шера задани 101 процент кхоачашьяьб.

Р. КЛЕЩНЕВА,
Карабулакски бурувдеттача контора планови отдела экономист.

КОМСАШ ЛЕЛАЕРИЙ КЪАХЬЕГАМА КОТАЛО

КПСС XXIV съезда дика ва дергІара кечъяьдара ларамеча социалистически яхье къахьегамо котала хьийхай Наурски районa комсаш лелача совхозийи колхозийи къахьегамхоша — белхой комсаш чуэра а укх шера пхьалхара а план кхоачашьяьй. ЧхьегІара заводашка кхачийтай, планагІа 66750 тони шера йоаллача 68000 эзар тони.

Партийни советски организацеша, совхозийи колхозийи кулгалхоша а специалисташа а юбилейни шера тІехйоаль социалистически декъареш дикка кхоачашдара мел эшар дІаштІехьадена.

Комсаш чуэцаш пачхьалкхага дІалуш я хІанз а.

В. ПОЖИДАЕВ,
КПСС Наурски райкома секретарь.

Н. ФЕДОРОВ,
Наурски райисполкома председатель.

«Герзага гІолларча воша ла» ученешка

Атакай цІера юкъе чІоагІбеннараш

«Переправа, переправа, аьрдехьара берд, аьттехьара берд»... Аьттехьарча берда тІа латт тхо, танкаш, бронетранспортераш — условни хоэмага хьежаш укхаза кІаоттаяь бирса техника бІарга къайла лькхача дийкха хьунагІа.

КІал гІолла тайжа Іоэода левиганосвски ираш моргаш хІана ий аьнна йола пейзажаш шийна чура хьо а гойташ дола хий. Цхьабакъда, тІемахой мегтале из хІанз хий дац, йоккха хий дукьале я, хІаьта тІемаца мара йоаккхалургйолаш а яц.

Іехаве я, дагадоанараш де в тарлуш бола сатем латт. Дехьа оагІорахьа «противника» лаьттах воинаш. Цхьабакъда, тхогахьара берд а бар царна хьалхашка тІаьрьюкье уллаш санна.

Лодача дийкха гаьна кІал Іобукара а дийрза дижжа дІа-юха юаламаьлаш деш дар тхо. Польска Войска эпсара Владислав Шимловске гІулакха духтІадоах тхо. Атака йолалале сахьат хьалха кинна ций тайпара интервью! Нагахьа санна тІера форма теркал ца йича, дийдала тарлора, хьона хьалхашка латтар поляк хилар. Москайчочча вогІа дац Шимловске эрсий меттала къамаьл. Цун эскарера гІулакх танкист волаш Советски Союзе дІадоладенадар, хІаьта массехк шу даьнача гІолла Москве оаца эпсар лаккхерча тІема дешара заведене деша. ХІанз а тІехьа, оалаш ца дарра, чІоагІа бувзам лоаттабу цо эпсараша В. И. Воробьевцеи П. П Васильевцеи — курсанташ хиннача шераша цхьана каша йиаьрашца. Цу тайпара, тІема гІулакхашка гІоллар ца гаргалой бувзамаш моггаха мара ца хулаш дац. Кхыча социалистически мехкий эскарна подразделенешка а кІэнга нийслацар тхона советски училищаш шоай цІа санна хеташ бола эпсараш.

...Танкови гусеницай лар хьунагІа чуйодар. Укхаза, Польски Войскаш оача, «тІема чухьеда» кийча йолча цхьан подразделене танкаша, бронетранспортераша, «самоходкаша» позицеш лейцар. Советски вертолеташа сехьа Іойоссаьча чехословацки тактически фецарча десантлаша бувзам а болаш хин дукьаленах тІех а яьнна. хил дехьарча оагІонара плацдарм хьа а яькха. цу тайпара керттера низаш «противника» обороне кІоаргга чугІолла Іалашде яьнна дехкар тІадиллар танкови подразделенена.

Тха къамаьла юкъевена керда новкъост — танкови подразделене командир Адам Рембач. Адам 24 шу даьнна ва. Сандомира юххерча Яновице яхача юртарча ахархочун дезалех ва из. Цо лицей, цул тІехьагІа танкови школа йистеяьккхай, хІаьта цу даькъана цо гІулакх ду хІанз массехк шу да. Іаьржача комбинезона кІалхара хьакъед Польски Войска поручика кхо седкъалг Вокхаресл къаьгагІа ба парех цаІ. Из седкъалг мукъагІа цо дІалла дукха ха а йоалаш белла хиннабар — 12 октябре — Польски Войска дийнахьа, тІемех политически кийчо еча чІоагІа дика хІамаш карагІдоаларах цунна аргІаь йоагІа званн еннача хана. Поручик волаш рота эггара хьалхха «тІема» духохкарчьа Адам Рембача.

Адама ций танка тІа а дагий экипаж йовзийт тхога. Механик-водитель Юзеф Герок, заряжающ Мариан Борковский, наводчик Вольдемар Лесь. Кхо танкист, белаш кхо доттагІа дукха хьалха йоалаш хиннача слесарь, машиннькъахо, горняк ва. Ишта чІоагІа боалоачун кулгаш долча кагийча нахо кІалдутаргвац. Поручика Рембача подразделени молагІдарех яц — дикагІъяр я. хІаьта командирски экипаж, цуй хьалхайоаттІара, хьалха латтарех «Ленински вахтий» инициаторех цаІ я. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара тІеман политически кийчо еча геттара дика голамаш даькъа наккьабахар кьона танкисташ.

Бакъдар аьлча, геттара дика оценкаш яха етта дац. Сахьат даьлча эггара халагІа йола экзамен дала езаш я тарлургда.

— Дог тохаденна ций хьо? — хетт оаха Рембачага.

Дийна жоп ца лушa a мегаргда — юхьа бІаргахьажача гуш да. Бакъда переводчика тІехьагІо ваьлача дешаьша нхьадолчох йовз: поручик тешаш ва танкисташа кІалдутаргe ца хиларах.

Сахьат хьалха тхоашта бІарга дийр тхона из бахьхилар. Ракета еннача сигналагІа хин берда хьийлхха тІайоллаелар польски танкаш. ТІема сорійча средствамаш гІо а деш хил дехьа йоаза йоаелар уж. Массехк минут яьнича гІолла хьалхара са-йоккхий машинаш, етташ йоккхий топаши пулеметипия а йолаш. «моастагІчун» оборона шерача ара кІоаргачун чуйолаелар. Болата галгІеш санна дІатІаьхьаш ер уж хин дехьарча берда Бронетранспортераша чура арахьайелар салтий, шерра бахьна танкашта тІехьа а этта. «моастагІчун» чІоагІаленашта атакаш йир. Командоване боккха мах бир йоллагІйола эшелонаш дехьайоаннага Іалашдеш рекордни лоацача хана понтонни тІий тоьллаш польски инженерии доланьоша дьола гІулакхий. хих дехьадалара эггара кердагІйола способаш хьагайтар саперашa. Лохьенна чаккйоал цІе седкъай йола советски вертолеташ. Цар Іойоссаю чехословацки тактически фецарa десант. Ишта польски, чехословаки, советски подразделенеша тІагІертта гІулакхаш дар бахьан долаш кара а йоалайир, шер а йир хил дехьара плацдарм, цо Іалашдир керттерча низаний наступлене толам балга.

Польски, чехословацки, советски тІемахоша айхха цхьана гІулакхаш лелдар бахьан долаш кертерча низаша хин йоккха дукьале эшайир — цу лоацаша аьннача дешашше я учений масштабе къаза баьча «тІема» результат — дукхьала цхьа эпизод. йоккхагІйолча масштабе шоай дейха лаьккхала уралайтта атаке болха нах бІаргагуча ишта дар.

Польски танкист Адам Рембач (тхона цу сахьата номерах яьзар цуй танк) советски летчика Иван Гридова хьл дехьаваьккхача чехословацки сержанта Франтишек Поспишела новкъостал де вера. Дукхьара кхаь тІемахочуя масштабе ишта гуш бар «тІема». Поляк, чех, эрсе цхьан «учебни классе» Іожайора котбуьалара гоаьл. Социализм лораяра гоаьл. ХІаьта из да а за герзага гІоллара вошал.

В. СТЕПАНОВ,
Н. БАБЫКИН,
(ТАСС спец. корр).
ГДР, учений район.

ЯЛАТ ДІАДИЙНА БОАЛ

Гудермеса районе эггара хьалха хьаба лаьтта аькъ даьннад тхо вьира йоал баьраш «Дружба» колхоза механизатораш ба. Лоацача юкъа шоаш яха лерІаш хинна 900 гектар лаьтта хьаба кийчдаь баьхер уж. Дика кагйоалай къахьийтер ца йоал беш баьхеча белхоне бераргача трактористаша, цхьабакъда царла юкъера белгалбе мегаргболаш ба М. Дениеви М. Майневи. Нормах боагІар 5 гектар йолча дийна 9—10 гектар лаьтта оахар цар.

Тахан йистебоал колхое гурахь дуь ялат дІадийна я.

С. МАЙСИГОВ.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ІИЛМАН ТЕХНИКАН ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛАХЬ ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Мехкарча мехкдаьтта промышленноста лакха квалификаци йола специалисташ кийчбара даькъе толлаш дахарахе боккха Іилматохкама болх барахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Іилман техникан Заслуженни деятель яха сийлахь цІи лойла:

Александров Михаил Михайловича— мехкдаьттан газойн скважинаш яха бурув тохара кафедра профессора дехкараш кхоачашлечов, технически Іилмай доктора.

Гужов Александр Ивановича — Іилман балха проректора, технически Іилмай кандидата, доцента.

Гришин Александр Петровича — физически химе кафедра заведующена, химически Іилмай доктора, профессора.

Дудин Валентин Федоровича — физика кафедра заведующена, технически Іилмай кандидата, доцента.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозный,
1970 шера 15 октябрь.

В. И. ФИЛЬКИНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ІИЛМА ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА СИЙЛАХЬ ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Мехкарча мехкдаьтта промышленноста лакха квалификаци йолаш бола специалисташ кийчбара даькъе толлаш дахарах а боккха Іилма-тохкама болх барах а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Іилма Заслуженни деятель яха сийлахь цІи лойла:

Филькин Василий Ивановича — Къахьегама ЦІеча Байракха орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта института КПСС исторе кафедра заведующена, историческа Іилмай кандидата.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозный,
1970 шера 15 октябрь.

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхача шерашка дикка хІама доацаш болх барах а общественно - политически вахаре хьинаре лакхьа лацарах а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Абрамов Шотиель Семеновича — юкъарча геологе кафедра доцента, геолого-минералогически Іилмай кандидата.

Александров Николай Федоровича — диалектически исторически материализма а Іилман коммунизма а кафедра заведующена, исторически Іилмай кандидата, доцента.

Аникин Владислав Ивановича — теплотехникай гидравликай кафедра доцента, технически Іилмай кандидата.

Баранцов Голой Хамагхана — физика кафедра доцента, физико-математически Іилмай кандидата Павловича.

Батаев Михаил Павловича — административно-боахама балха проректора.

Башилов Борис Николаевича — начертательни геометрей графикай кафедра заведующена, технически Іилмай кандидата, доцента.

Бурак Лариса Федоровнана — юкъарча химе кафедра йоккхагІйолча преподавателa.

Вольторс Альвиан Александровича — начертательни геометрей графикай кафедра йоккхагІйолча преподавателa.

Галин Владимир Лаврентьевича — геологеи мехкдаьттен газ доаха моттигаш тахкарен кафедра доцента, геолого - минералогически Іилмай кандидата.

Далхильгов Довтта Тухана — промыслови тохкамен геофизика кафедра доцента, геолого-минералогически Іилмай кандидата.

Заборовский Павел Петровича — геологеи мехкдаьттен газ доалла моттигаш тахкарен кафедра заведующена, геолого-минералогически Іилмай доктора, профессора.

Зенков Федор Дмитриевича — мехкдаьттапромыслови факультета декана, технически Іилмай кандидата, доцента.

Кагерманов Махьмада Султана — мехкдаьтта заводской аппаратура кафедра йоккхагІйолча преподавателe.

Коваленко Аграфена Федоровна — технически болхлочa.

Краснов Геннадий Ивановича — инженерни конструкцей кафедра йоккхагІйолча преподавателa, технически Іилмай кандидата.

Кузнецов Алексей Алексеевича — дешара балха проректора, технически Іилмай кандидата, доцента.

Левинбук Исаак Хананович — теплотехникай гидротехникай кафедра доцента, технически Іилмай кандидата.

Лотиев Борис Константиновича — юкъарча геологе кафедра заведующена, геолого-минералогически Іилмай доктора, профессора.

Межидов Хьумайла Вахида — физика кафедра доцента декхараш кхоачашдеча, технически Іилмай кандидата.

Парфенов Афанасий Николаевича — юкъарчеи къаьсттачеи кафедра заведующена, технически Іилмай кандидата, доцента.

Растортуев Юрий Леонидовича — института ректора, технически Іилмай кандидата, доцента.

Рыжков Валентин Васильевича — геодеза кафедра заведующена, географически Іилмай кандидата, доцента.

Симонян Ливарит Ексосовича — мехкдаьтта промыслови оборудоване кафедра заведующена, технически Іилмай доктора, профессора.

Смирнова Муза Николаевнана — юкъарча геологе кафедра доцента, геолого-минералогически Іилмай кандидата.

Стерленко Юрий Александровича — геологеи мехкдаьттен газ доаха моттигаш лахарен кафедра доцента, геолого-минералогически Іилмай кандидата.

Суслов Павел Евгеньевича — производственни процессий автоматизацие заведующена, технически Іилмай кандидата, доцента.

Сухарев Григорий Михайловича — мехкдаьтта промыслови геологеи гидрогеологеи кафедра заведующена, геолого-минералогически Іилмай доктора, профессора.

Тилюпо Галина Андреевнана — мехкдаьттан газен химеи технологеи кафедра ассистента, технически Іилмай кандидата.

Уманский Лев Михайловича — мехкдаьтта промышленноста экономика, организаце, планироване кафедра заведующена, экономически Іилмай кандидата, доцента.

Хаников Майран Вибисовича — физически упахнІеноин спортен кафедра заведующена.

Холодилов Владимир Андреевича — начертательни геометрей графикай лаборанта.

Юрчук Александр Максимовича — мехкдаьттен газен доаллача моттигаша эксплуатаци яра кафедра йоккхагІйолча преподавателa.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

гор. Грозный,
1970 шера 15 октябрь.

КХОАНА—КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

МЕХКА кхачан промышленность партен правительстван хадданЪа йоккха кр бахьан долаш укх тIеххьарча шерашка чIоаггIа дегIаенай.

Деккаро оттадаьд укх гаргарча шерашка массе а мутIаршкарча нахьга хьаьнеи дикеи кхача бiа йиш хилийта аьнна.

Республика кхачан промышленноста Министерства болхлоша, из декхар кхоачашделга дукхачча хьале шоай къахьегамах а тийша кургхьаар дика кхета а деш, шоай ерриге уйлаши гIулакхаши общественни производство дIахо лаккхъяра, ихе шера план хана! хьалха кхоачашъяра тIадеръдьаьд, дацаа дарг мел доацар ду балача наха тIа-тIа дукхагIа дIаехаш йола кхачан продукташ царна шортта хилийтара.

Республика кхачан промышленноста Министерствера промышленни производства боарам 4 шера 19,1 процент лаккбеннаб, цу даькъе маькха-булкай тайпара хIамаш 2 процент дукхагIа арахийцай, консерваш — 61 процент, мерза хиш — 76 процент, минеральни хий — 39,2 процент, кондитерски изделеш — 10,4 процент, булкай хьисапера кагий сдобни хIамаш — 5,5-зза.

Эшаш йола маькха-булкай тайпара хIамаш дукхагIа а кийчъеш, маькха-пекарни промышленности предприятеша, белггалара болх баьб продукце ассортимент шеръяран тоарраш.

4 шера предприятеша Iома а даь, арахеца доладаьд изделей 150 керда тайпа. Цу даькъе къаьстта уйла тIайокхийташ болх баьб хьоаналл моргали дукхагIа а тохаш арахеца продукци чам болашагIеи дегIа пайданагIеи хилийтара.

ДIахо а дукхагIа арахецаш а хIаманта юкъе хьоарчаьи чуетта купалехьа йола продукци.

Макаронни хIамаш дукхагIа а хулийташ, макаронни фабрика дукхагIа арахеца яьнай чам толабеш йола хIамаш теха макаронни изделеш.

Кхы тIа догIадаьхкад кхьдола доакъош а.

Продукци дукхагIа, кердагIа, дикагIа арахеца йоланьй керда техника, толашагIа йола технологи юкъе ккуллаш, производственни процессашта механизаци еш дукха мероприятеш чаккхьахара а, хIаьта иштта керда предприятеш хьалъяра а болх беш яраща реконструкци яра а чотах.

4 шера хьалъяьй — денна бийсанна маькха-булкай тайпарча хIамай 25 тонн арахецаш йола г. Назранера маькха завод, булкай тайпара хIамаш денна бийсанна 8 тонн арахеца г. Грознера пекарни. Ний доакхача завода реконструкци яьй, хIаьта из бахьан долаш шера 300 эзар декалитр йий дукхагIа арахеца тоаро хиний.

Министерства предприятешка производствана юкъейаьй 550 эзар сома маькха йолча технологически энергетически оборудовани 510 единица, цу даькъе: сахьета 3 а 6 а эзар ах литр хулача шушачка йий хийи чудуатта автоматически линеш.

Укх тIеххьарча 2 шера кердача балха овсарал лаккагIа йоаьа денна бийсанна 9 тонн макаронни изделеш арахецача ЛПЛ-2 м кхача прессашца СПК-45 кхача механизированни сушилкашца, оаталуча жувра палочкай 180 тонн шера арахецаш йолча оборудовацца кийчъяьй макаронни фабрика.

Производство технически кийчъеш а керда оборудовании прогрессивни технологи юкъе ккуххаш а чаккхбаьккхача балхо новкъостал даьд къахьегама овсарал даь шера 20.1 процент лаккхьяра.

Кхачан промышленноста Министерство бIарча хьанйиача 1970 шера 8 бетта план 102,5 процент кхоачашъяьй, планал совгIа реализаци яьй 299 эзар сома маькха продукцена.

Арахецача продукцета дIабода мах лохбара чотах 100 эзар сом кхоадьл. ДIадахача шера цу хана кийчачуниа нийсйича къахIегама овсарал 10,8 процент лаккхъенний, продукце керттерча даькъе дукхагIа арахийцай къахьегама овсарал лаккхьяра чотах.

ЧIоаггIа уйла тIайокхийт къахьегама овсарал юкъерча аладин лаккхалара боарама. кIаьта из бахьан долаш къахьегама овсарал 7,5 процент дукхагIа лаккху лалле.

Министерства приказагIа хьалхаяьтта къахьегама методаш Iомаю школа вIашагIъеллай маькха комбинате. Арахена изделе дIахо тоаяр духьа а практически новкъостал дара а Центральни лабораторе технологаш каст-каста заводашка ух. Опыт хьаьа мехкарча кхача городашка ух предприятешкара комплексни бригадаш.

Кхачан промышленноста болхлой творчески инициатива кхыттIа а айяьй «Халкъа боахаме производства резервех пайда дагIа эцарен экономе режим чIоагIъярен хьокъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос. Из Письмо ерригача предприятешка дийцад, дукха маьхерз предложенеш тиййнай, кийч а яь чIоагIъяьй мероприятеш.

Город Грознерча маькха-пекарни предприятешка маькха - булкай тайпарча хIамай белггалара ассортимент арахепаргйолаш специализаци яьй технологически линешта, хIаьта цу балхо йиш хилийтай уж дикка тоае, мощностех 82,7 процент дукхагIа пайда эца. Мист ца болийташ, сахха кега а беш, бод кийчбара технологи юкъейоалачрах хьаю хIамаш дукхагIа хиларах совгIа, хьоар кIезигагIа а доалу.

Шьаларча Райпищекомбинате натуральни сокаш кийчъяра технологи тоаяра балхаш кхоачашдаро йиш хилийтай болхлоех 4 саг мукъаваланйта а технологически лине балха овсарал денна бийсанна 2 тоннагара 4 тоннага кхоачаш лакхъе а.

Организационно - технически мероприятеш кхоачашъяро йиш хилийтай ех шера кхачан промышленноста Министерство бIарчча хьанйиача условни доагорa 272 тонн, йIоахала энерге 727 г-калорий электрически энерге 85 эзар киловатт-сахьати кхое.

Производственни мощностех пайда дукхагIа эцара чотах рентабельность 3,8 процент лаккхьенай, пайда 115 эзар сома дукхагIа баьб.

Производство тоаяра, арахецача продукце ассортимент шеръяра, из дикагIа хилийтара дукха балхаш ду маькха комбината, укх шера «Коммунистически къахьегама предприятий» яха сийлахьа цIи ецача макаронни фабрика коллективаш.

Производственни хьокхдаш чIоаггIа лакхдаьд Шелковской Райпищекомбинате, МалгIабика Горпищекомбинатех коллективаша.

Кхачан предприятешка къахьегаш ба бахача нахага дикеи шерача ассортиментагIеи йола продукци кхачийтара долла хIама деш бола дукха башха-дика къахьегамхой, коммунистически къахьегама ударникаш.

Предприятешка хьалхалаттача дукхачарна В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна Юбилейни медалаш Сийлен грамоташ еннай.

Кхачан промышленноста предприятей дошо фонд я:

Х. Н. Товсултанова — № 3 йолча маькха заводера бод хьувр, А. Н. Булгачева — «Ачалкх» яхача минеральни хин заводера хий шушашка чудеттар, А. Д. Бабукова — Маькха комбината керттера инженер, В. М. Мартыненко — Грознески кондитерски фабрика бисквитни цеха бригадир, Г. Н. Зимина — Шелковской Райпищекомбината болхло, Л. В. Ткачева макаронни фабрика макаронаш доккхер, Э. Т. Мартынукаева — Гудермесски маькха завода директор.

Цхьабакъда, нийса хургдацар кхоачамбоацарехи оаха къоастадеша дисача дешахи па аьлча.

Де дезаш дукха хIамаш да арахецача продукце ассортимент дIахо шеръяраш а дикагIа хилийтарай, наха дукхагIа хоаш [illegible] моттигера сорташ дукхагIа [illegible] хецара, продукце хьаьрга дIаухийта материалаши къахьегами кIезигбара.

Нагахь санна бахача наха яц эшша маькх хулийте а, деккхар цушна кхоачашхулаш дац, из дикагIа а ассортимент шерагIа йолаш а хилийта езаш я.

Тхо тIехьадисад кагий хIамаш дьаяра, шоколадни конфеташ сахьа вIалла хьа а яц, хьае моттигаш туйоха хIамашш ца халар бахьан долаш.

Покка а дIахорча пятилетке республика кхачан промышленность дегIайоалара программа. Из кхоачашъяра дIахо чIоаггIа къахьега а производство иштама вIаштIехьъяккха а еза Министерства беррига болхлой. ИТР-ий оагIонгахьара.

Алхха кхачан промышленноста Министерстве 1971—1975 шерашка кхольергья: город Грозне денна бийсанна 65 тонн маьхх ергйола завод, шера 100 миллион ах литра шушачка Серноводски минеральни хий чудуттаргдола заводреконструкци ерга № 1 йолча маькха завода, Грознески маькха-комбината: хIаьта цо йиш хулийтаргья маькха-булкай тайпара хIамаш денна бийсанна 60 тонн дукхагIа хьае; город Грозне хьалхе йолаергья шера 4 млн декалитр йий доакха завод, кхыйола объекташ.

Хьалхалаттача коллективай ночин хьал а даьна, кхачан промышленноста болхлоша, ИТР-аша, гIулакхерча наха шерра яхь йоаржаяй КПСС XXIV-ча съезда баьа боаггIача тайпара маькъабахар духьа, шоаш хьалхагIа тIайийна хиначча социалистически декхарашка цIаьккха хьажа а хьежа, керда доккхагIдараш тIанйнад.

Шеко яц, шоаш тIанйна декхараш предприятей коллективаша дизза кхоачашдергхиларах.

В. ЛЯПИНА,
Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министр.

ЧАМ БОЛА МАЬКХ

РЕПОРТАЖ

Укх денешка Назранерча йоккхача маькх ечa заводе йолача хIама дагадехар сона. Фабрески Тернагира тIера бола хала шераш дар уж. Са доалахетъехархо ха яха саг вар. Школера кIаьдвале чу а вайя, ше ваха бIу къожаш цкъаза со вохийтар ца Вокзале «Пурнера» шийла йоагIа маькха шин булка я.

Машинаькъал дIадехьа маьчи гаьна йоацаш йоалача новола чура Iы хьаарауxаш яйча сай никъ хургбола ховра сона. IотIа а маьрае Iоа кIоалта доалача дийлача корах Iочухьекхар аз сай бе доалла «карточка». Беррига хьоарех, бедах хьалвкъача сага корта доставора, укх сахьате хьергьа, аьле. Са новзар нарна.

Интеллигенцена, гIулакхе болча наха, хьехархошта, лорашта мара луш яцар из. Тикашка вIалла хила а хилацар. «Пурне» дийнахь хьаю маькхаш дIахьа ворда тIа оттаьь цхьа тIоаргаца хьисапе яьшка тоьар. ЧIоагIа хаза болх йар цу чу баьр. Гора а этте цхьа ний санна йолча хIаман чу пхьарсаш хьал а хьакхе бо хьуиш боахкаш хулар болчлой, хьацар Iо а ухаш.

ХIанз из «пурни» яц укхаза. Лаьтта чу а хьекха из дIа а кьайла цу тIа йоккха сийрда тика хьайийлай, хIаьта цул меттел болх беш массехк шу хьалха хьалъяь тигант я.

Фуъа беле бесса чIорг йола кIай булкаш конвейер тIа гIолла уд шоашта бIарг тIа па оттийташ. Хьалла мегIахьа хьоар Iочулохкаран укхала тхо даттача гаа йогача пишка чура цох хьаяь маькх араллараи лаьрхIа миноташ мара эшац. Сиха, кадай лел уж яха езача дIа-хьа лестаеча йоIа кулгаш. Пхиъ операци, вепта аьйя пхиъне бе боагIаш бола болх цo ше бу механизаци автоматизаци юкъе хьарах.

«ХьахагIа пхи саг вар тхо, хIанз со се Ансай, — яхаш ел Могушкова Марем. Бакъда, болх-м сепабах уже дIабахабар аьнна».

Йоккха керах яш «тестоделитель» ардакий яьшка чура хьа а аькха ир дIаеттае моттиг ле хаш лел завода механик Гелисханов Султан. Кхы а латт йоккхача цехе цу тайпара керда ена оборудовани. ДIа сахь чу латтарзш мехкаш (янас) де укхаза хьаелдаргйолча цеха еная.

ТIехь-тIехьагIа кIеанга деттату кхаза маьккахач сага кулгаш. Бургацалгаш санна герг а еш кишка чу дIачуххийт мерза булкиташ Базоркина Марета стакеко. Цу болх яишта бу хьежаш латта мара езац цуь. ХIаьта кнопкашка кулг ше кхувд царга дахьнад ца.

Укх чу мел вар кIай халат тIа а дукхаш ба. Шейла чIоагIа делаю моллагIа кхача кийчбеча.

— Укх тIеххьарча хана нах дукхагIа раьа ба шоана, дикагIа, чам болашагIа хул йоах маькх,— ях аз завода технологага Мурзабекова Маремага. — Фу бахьан да цу гIулакха?

Марем опыт йолаш я. Дукхача шерашка маькх еча заводашка балхаш деш хьайоагIа из. Алма-Ата - Ате кхачан техникум яьккхай цо. Лоацца аьлча, кердадар а, шуй болх лерттIа дIабахьа а хоргIолаш саг я из.

Нах балхах дикагIа кхета баьнаб, кулг шаьрлуш доагIа,— йоах Марема. — Геттара кIезигбеннай балхара дIабуолаш нах. ХIама на эшаш заводе мел вола болхло укхаза оаха цхьа-ши шу хьалха хьайийлла курсаш чакхъяьхана. ХIаьта хIанз цига деша вагIа 29 саг.

...Дийнна йолаш санна дIа-хьа хьува механизмай, автоматий маьженеш, маькх еш оша заварка, кхыйола хIама чуйела цхьаццa тонн чуйола яьшка дIа-хьа ул шьарача яй тIа гIолла, шоайта деша хьалча санна ши-шегIа хьа а кулаш конвейер тIара конвейер тIа а зайя йIаьхача пишкаш чу делх герга чIоракаш, мерза булкиташ. Уж хьаеча автоматашка хьежаш ба Джандигова Тамарев Базоркина Марети.

Эгара хьалгIа бола болх тестоваш бер ба. Паргара дIайодалу керттера процесс. Массаве а ейй ду из болх беча Тайсанова Рoзай, Аушева Сеняй, кхычар.

Завода коллектив парте XXIV съезда сийна къахьегама вахте латт. Укх йитъагIча кварталe продукци йоххара план 105 процент кхоачашъе, хIаьта цунга дIабода мах 4000 сом лохбе дош деннад це.

ХIаьта 9 бетта план 105,9 процент кхачаш а яь кьоначча городе хьалхе лелача предприятешта юкъенхай завод.

М. КАРАЕВ.

СУРТА ТIА: М. Базоркина.

И. Плиева сурт.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

КПСС XXIV съезда сийна вахте эттача МалгIабикерча горпищекомбината болхлоша дика къахьегама совгIат кийчдаьд шоай дезача цIейна. Валовни товарни продукци арахецаро, -ийс бетта план 107,3 процент кхоачашъяьй цар. Цу юкъа пачхьалкхенна планал лаьрхIачул совгIа баь пайда 10 эзар сом да. Къахьегама овсарал планал совгIа 5,1 процент лакхьяьй горпищекомбината коллективо. Арахецача продукцета дIабода мах лохбарах производствана баь пайда эзар сом да.

КарагIдьаннаьой кхоачамбаь Iеш оаман яц цун. Наькха хьешташ, цар дIадехараш дизза кхоачашдара ди тIехье шерьюо цо арахецача маькха-булочни изделей ассортимент. ХIанз комбинате арахец кхаь тайпара маькх, тхьо совгIа тайпа булочни изделеш. Продукци дукхагIеи дикагIеи хилийтара комбината болхлоша цаладдаш буезам доаттабу шоай потребителашца, «Малгобекнефть» НПУ Орса коллективаца, торгови организацешца. Царга гIолла хов царна бахача нах дIадехараш. Уж толамца кхоачашдера хьинар кхо ца деш къахьег цар.

Комбината болхлоех мегаь сег вац массехк балла гоаза йоацаш. Цудуъла цар вIаштIехьдоае цхьакха брак йоацаш продукци арахецa.

Кхачан промышленноста болхлой дезача цIейна къахьегама совгIат кийчдара яхье яьннача комбинате бригадешта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Л. Буракова карте латтача бригада. ХIара сменагIа нормаш тIеххоачашъю болхлочо Х. Сагиевас, бод хьуераша Л. Ошиговас, Я. Ломдахмас, пекара М. Одиева, кхы дукхачар а.

О. СЕРГЕЕВА,
МалгIабикерча горпищекомбината технорук.

Нохч - ГIалгIай реепотребсоюза чуйоагIача производственни комбинате дукха болхлой ба хIанзлехьа пхе шера план кхоачашъяь. Царех я кондитерски цеха болхло Дукаева Маьжа. Юкъера лаьрхIача хIара сменах нормаш 125 — 130 процент кхоачашъе цо. Хьинаре къахьегарал совгIа общественни балха тIа а дика деш доац цо. Из я профсоюза цехови комитета член. Уж декхараш а дизза кхоачашду цо.

СУРТА ТIА: болх беш я М. Дукаева.

И. Плиева сурт.

БАЛХА ГОВЗАНЧ

Сага дикача балхаца а искусствa произведенеца санна самукъадаал. Из уйла чуессар сона «Сунжа» яхача ресторана кондитерски цеха мастер Мария Максимовна Папайотовас беча балхага хьежача.

ХIара цун дIа-хьа ерееь дIахоьладу кулг, хьаьца, Iоьлла хIама лаьрхIа дистача санна нийсса, тIехь-тIехьа а дегIайоаIача темпагIа да. Мария Максимовнас кремахи песочни бедахи сиха хьаю торт. Цу тIа бесе-бесарча кремана ший тайпа догаяду. Цул тIехьагIа «Хьегий шо, се я-кх ер», аьлча санна дIаетт кийчъяь яьнна торт.

Кондитерски цехе дукха ба дика мастераш. Царна юкъе а дика лоархIаш я Папайотова. ХIанзачул итт шу хьалха, из-цех хьаеллаше а ера из цига балха. Цул хьалха торговле болх баь а, цига дика болх барах Отличника значок йолаш а яр Мария Максимовна. ХьалхагIа ше Iомалуш хиннаяле, хIанз къонабараш Iомабеш я Мария Максимовна. Ше Iомалуш йолча хана вIалла а мастера гаьна ялацар Шаипова Лейла, хIанз дика Iомаенна из а.

Оьт тульски пряник, пирожни, кексе, аьнна, еша моллагIа а лалани толаме кхоачашъю Мария Максимовнас. Цунна бе кхаьча бод, крем пирожни дийна яле дIаотта: гIатташ латта гIургIаж, кхыйолча хIамай бIоалатIаш. Цу тайпарча патер - хIамаша школьникий бIарг хьоест. Цудухьа школьни буфетий тархеш тIа цIаккха аллиса цеха продукци. Каст-каста Грознера, Орджоникидзера, къаьметтал Нальчикера хьаьший боагIа уккала заказ де. Цо тешал ду сунженски кондитераша дикача балхаца шоай цIи хезийта хилара.

«За доблестный труд» яха Ленински юбилейни медаль еннай Мария Максимовна Папайотовайна.

Массанена езаш, лоархIаш, сий деш я Мария Максимовна.

И. ГУЗЕЕВ.

Мерза дaaраш кийчдераш

Бахача наьъд хьашташ кхоачашдара ший хьинар кхо ца деш къахьег укх юбилейни шера Грознески кондитерски фабрика коллектив. Цунга хьежжа дика да цо доаха къахьегама толамаш а. Ер шу доладелча дена планал совгIа 29 эзар сома маькха продукцена реализаци яьй цо. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах кхоадьд 4 эзар сом. Сахи хьалхарча ийс бетта хиннача 10,1 процент лакхъяьй къахьегама овсарле.

Арахецача продукце ассортимент шеръяра даькъе а дукха балхаш ду фабрике. Укх шера керда цига арахеца йоланьй сортий печенеш, шекара пряникаш. Укх деношка арахеца йолаергья шоколадни печенеш.

КПСС XXIV съезда къахьегама вахте латтача цехаште юкъе хьинаре къахьегаш я Азиева Марем, Готашная Лидия, Павлова Ольга керте латтача цехий коллективаш. Цар хIара бетта план тIеххоачашъю.

О. ВАСИЛЕНКО,
Грознески кондитерски фабрика планни отдела начальник.

ДУКХАГIА, ДИКАГIА

КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте эттача Грознески маькх еча комбината коллектив дикача къахьегама толамашца наккъехай кхачан промышленноста болхлой дезача цIейна. Ер шу доладелча дена планах лаьрхIачул совгIа реализаци яь тайп - тайпара продукци 110 эзар гаргга сома маькха я, хIаьта планал совгIа арахийцай 814 тонн маькха - булочни изделеш. Къахьегама овсарле лакхъяра, ийс бетта план 101,7 процент лакхьяьй комбината болхлоша. Соахк хьалхарча ийс бетта хиннача къахьегама овсарле 3,2 процент лакхъенний укх шера цу юкъа.

Къахьегама овсарле лакхъярах кхоачамбаь Iаш комбината болхлой. Цар тIагIертта къовсам лоаттабЪ арахецача продукцега дIабода мах лохбара. Цу гIулакха тIехьраяь дукха мероприятеш чаккхъяьхай. Из бахьан долаш дикка лохбаьб арахецача продукцега дIабода мах. Укх шера производствана баь пайда 32 эзар сом. ХIаьта пачхьалкхенна планах лаьрхIачул совгIа баь пайда 29 эзар сом да.

Арахеца продукци дикагIа хилийтара а дукха балхаш даьд комбината болхлоша. Укх шера вафельни цехе отстойникаш оттаяь, цо массехказа лакхъяьй эхфабрикатий дикал. Дукха ха йоаш деш комбинате арахеца йоалелар новой яха герга маьккх. Бахача нана дIадехараш, цар хьашташ дизза кхоачашдара комбината лаборатории коллективо ергаьккха хийцар маьккх ера технологи. Цу мероприяте дикагIа хилийтар хьаеш йола маьккх. Цул совгIа хIара бетта шозза арахецача продукце дикал лакхъяра да хул. Иштта болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш укх шера цхьа рекламаци кхаьчанц арахеца продукци во я аьнна.

Арахена продукци дикагIа хилийтара къовсам доаттабеча комбината цехашта юкъе дукха коллективаш а цхьакхиа брак йоацаш продукци ера а хецаш саратовски методах болх беш. Царех я № 2 йолча маькх ечa завода, вафельни цеха, кхыча предприятей коллективаш. Цар кийчъю маькха-булочни изделеш, вафлеш, кхыйола продукци дикеи тIехдикеи мара хилац.

«Производства резервех пайда эцаьта тоаярен халкъа боахаме экономе режим чIоагIъярен» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо хинначул тIехьагIа ший торонашка а хьежа керда социалистически декхараш тIанйцар комбината коллективо. Уж толамца кхоачаш а деш дукха кердадараш производствана юкъедоаладаьд цар чурча резервех бизза пайда эцара, цунна цхьана арахеца продукци дукхагIа хилийтара, бедил, материалаш, электроэнерги дукхагIа кхоира, болхлой къахьегама хьалош аттача дахара.

Кхоачамех бизза пайда а эцаш къахьегам кхиташа вIаштIехьбаккхар бахьан долаш укх шера комбината болхлоша производствана кхоаь бедал 78 тонн кхоадаь условни доагор 284 тонн я, хIаьта кхоаь электроэнерги 45 эзар киловатт - сахьат да.

Арахецача продукце ассортимент шеръяра даькъе а дукха балхаш даьд комбинате, хIана аьлча цунна мара вIаштIехьдаргдац комбината коллектива нийдархой хьашташ дизза кхоачашде. Укх шера цига керда арахеца йоланьй Грознески булкаш, вайнаьха Iаьдалаглa даь маькха оагаш, «любимая» яха булкаш, сормовски калач, юбилейни булка, кхыйола маькха - булочни изделеш. Иллархоша чIоагIа хоттанш дIаяццай я уж.

Уж къахьегама толамаш доахача дика болх барца белгалбаьнна ба ши мастера гIонча А. П. Поляков, М. Ситалова, А. Нахаджиева, Е. Латыш, М. Сайготова, З. Хатаева, кхы дукха барай а. Юкъера лаьрхIача хIара сменах нормаш 123—130 процент кхоачашъю цар, хIаьта кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара хилац. Шоай пхе шера задани хIанзлехьа кхоачашъяьй цар.

Б. КОСТОЕВ.

ИШТТА Я ЦУН ОАМАЛ

Ше балха енача хьалхарча дийнахь дена пищекомбината болхлой а кулгалхой а теркам шийна тIаалар Альтемирова Азне. Цо хьабеш бола болх бIу на къожабеш кадай, уллув латтачув а из бе доглоагIаргдолаш беламе бора цо.

Пищекомбинате, эттара халагIа а чоалханегIа а лоархIаш ба консерви продукци еча сок хьаIоьдача пресса тIара болх.

Азни пищекомбинате балха енача хана уж тайпа кхо агрегат яр деш хIама а доацаш латташ. Азне пресса тIара болх дика Iомабаьбале а, кхетадир ший уж агрегаташ вIаштIехьъяха тарлургдоацилга. Предприяте кулгалхоша дага а яьнна, маьхх еча заводера слесарь - наладчик а вийха цхьа кIира далалехьа болх бе йолелар прессаш. Продукци дукхагIа арахеца йолаелар комбинат. Бакъда, юххьанца «Алпечех хIама хургдац» яхараш а нийслора.

— Хьайна хала хIана ю Iа,— оалар моллагIчо а, — хьо укхаза алехьа лаьттай уж агрегаташ, деш хIама а доацаш.

— Ше болх беча предприятера гIулахх бе башха доацаш иштта хуа болхIв? — пейбалар Азни, — массане а творчески уйлаш вIашагIтехача, катийча тоатолгах хула дечха дода хий санна, хьа ца хулий предприяте а коллектива а сий! Азне дог ца эххийташ, цунна новкъостал деш бар дукхагIбараш.

Гудермесе хьалхалаттачарна лоархIаш а хIанз пищекомбинат. Коллектив барттайна, хьинар деташ хиларах хьахиннар ла из. Ийс бетта планови задани 101 процент кхоачашъяьй цо. Комбинате хьалха латташ я хIайа консерви цехера бригадира Альтемирова Азне кулгалду коллектив.

Комбинате къахьегама овсарле лакхъяра дикка дакъа лоац Азне. Къахьегама овсарле лакхъярса, къахьегама хьалаш аттача дахарга долха лаькъаш кIаьх ца луш лохаш а из. Мелла хала, чоалхане гIулакхаш дукхьалдалярах, кьар ца луш, юха из йоалаш, ше де лерхIар дизза чакхдаккхалца сатуеш яц Азни.

Цкъа ший бригада коллективана дага а яьнна болх чакхбаьначул тIехьагIа цеха че, станокаш, агрегаташ басар хьекха цIенъе лаьрхIар Азне. Комбината кулгалхой цецбаьннабар басарашна къоагаь оборудовани станокаш латтача цехе хьачубаьлча.

— Се раьза ва шоана, — хестобора бригадера болхлой директора лов. Л. Товмурзаева.

— Сенца-б аьнна хет хьова Альтемировай бригада толам? — аьнна шийга даьча хаттара жоп луш Л. Товмурзаева йоах:

— Къамаьлах вIаштIехьдалаш цьаккха а. Альтемировас бригада беррига а болхлой шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара ший къахьегама хьокхамаша парцагIбоах. Коллектива барт тоабе, хьалхашка латта декхараш кхоачашде цун хьинар яйзе хоьш я Азни.

Укх шера апрель бетта «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль елар Альтемировайна комбинате хьалха латтача болхлошца цхьана. Общественни нахаре хьинаре дакъа лоац Азне.

ХIанз кхачан болхлой цIейна накъайоагIа Алтемирова ший новкъостаща. Балха темпаш кхы лаьгI па йолийташ парте XXIV-ча съезда накъабаха а лерхI цар.

И. ДЖАМАЛОВ,
«Красное знамя» яхача гудермесски газета болхло.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 17 октябрь, 1970 шу.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА ПАРТИЙНИ СОБРАНЕРА

СИЙ ДОЛЧА ЦIЕРО ДЕКХАРИЙЛА ВУ

Дукха ха йоаццаш отчетно-хоржамий партийни собрани хилар Грозненски ремонтно-механически заводе. Цу предприяте партийни организаци эггара хьанар дарех цаI лоархIаш я Ленински районе меттел, горед Грозне а. Аьлча кхоачам ба, укказа учете латтачв 131 коммунистах 116 — коммунистически къахьегамь ударникаш хилар. Дуккхьал завода цехашкен участкашкен болх беш ба бIаь гаргга перте членашн кандидаташи. Уж беррига а планови задачеши социалистически декхараш кхоачашдар дукха лоаттабеча къонеама керте латт. Докладчико бьача хоамагIа, нийс бетта план 102,6 процент кхоачашьай коллективо, продукци дракхецарга дIабода нах 129 эзар сом лох а беш.

Цхьабакъда, дикача партийни организаце хила довгIаш на дарра, коммунисташа шоай отчетно-хоржамий собрано кIезигагIа дувцар толамех, анализ дукхагIа йора, халахете а. боахама дешашкен партийни вахарен хIанз а кхоачамбоацараш хилара бахьаний. Къамьал гуччахьа, цкъаза кхыметтел кIомо а дар.

— Вай доккхал ду, — аьлар завода къаьнагIча болхлочо Ф. К. Толчакева, — вай заводе коммунистически къахьегама коллектива сийлакха цIи лелаеш. Цхьабакъда, вайна, коммунистически къахьегама ударникашта. цхьацха тайпара халкъа вайх мa аллара кхоиие лохараштa, тоам бац, вой балка тIа брак яр, хIаьта из бахьан долаш, докладчика аьхкача тайпара тахаиенга вайна доккха ае а хиннаа. ХIаьта из брак ераш коммунисташ а юкъе болаш бола нах ма бий. ТIаккха партбюрос хIана могийт цу тайпара факташ? Е коммунистически къахьегама ударникаш вай хиларах цхьанисна а бехк бе йиш яц аьнна соцадаьд вай? Из нийса дац, новкъостий, сона хетачох. нагахь санна из еза цIи лелаеш вай дале, воашкара а кхычаргара а деагIяр бIазва дукхагIа хьадеха деза вай. ХIаьта вайцига хIана а тIехьа е тайна, е хьаштдало вай теха волаш а смене балха ва йиш я болхлочун. тIаккха а из бахьан доаш цунга хIама алац... Циггара хьайолалуш яц из брак?..

Завода ветерана чIоагIа бехк баьккхар керда техника юкъекхьара дешай уйла кIезига ен болча коммунистех.

— Администраце гIулакхашта тIахьожам лоаттабеш йола комиссе я вай. цхьабакъда, цун балхах хьагуш хIама-м дац, — ветерана яьхар бакъдир электросварщика Э. С. Давлетова. — Вай продукце дукха ха йоаких ара юкъе, мукх а юаш, талха а таьхаш уллаш. Пунах хул брак а, зенаш а. Уж кхоачамбоацараш дIадахора дика рекомендацеш еннаяр вай кулгалхоишта, уж а аьла хиннача тара хар, цхьабакъда. хIанзалца хьадаь хIама дац... Бюро кердача составаш партбюро секретарен тIахьожам дикагIа лоаттабе беза партийни собранешка еш йола решенеши болхлойн специалистийн предложенеех уттаеш йола мероприятеши кхоачашьяра. ТIаккха дикагIа деладаргда вай гIулакхаш.

Коммунисташа партбюрона критика йир «Халкъа боахаме производства резервах пайда дикагIа эцарен экономе режим чIоагIъярен» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо заводе дуппа на хана отталь мероприятеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабар санна дола лоархIаме доаш на цхий балха тIа терказ ца деш латарах. Цкъа Письмоца йийза ерригача завода юкъара технико-экономически мероприятеш оттальяр. Хьалхарчех шоллагIчех кварталашка уж чаккхьахара цхьабола болх беш бар, цхьабакъда, шул тIехьагIа дена из а лаьгIбала бодабеннаб. Уж предложенеш чакхъаха езар яр А. И. Сардалашнили керте йола технико-экономически совет, цхьабакъда, из цу дешага тьежанц. Письмоца дувзаденна тIайна мероприятеш кхоачашьяра лоаттабу тIахьожам инийгара дIакхессаб администраце гIулакхашта партийни тIахьожам лоаттабеча комиссе а. Цунца аьхха бувеаш а болаш болх бе безаш яр коммунист В. В. Гришков керте латта халкъа тIахьожача группа а. цхьабакъда, докладчико а пронешка къачалаш даьрана а белгал ма даххара, цу Iалалмате лоархIамеча дешаница геттара кIезига хьежав из.

Цхьабакъда, нагахь санна халкъа тIахьожамхоша, дукха гIортачул тIехьагIа, шхера а, шоай болх дIа а болабаь, гIулакхаш кIезиг-дукха тоадьдаие, администраце гIулакхашта тIахьожам лоаттабеча комиссе хIанз а шийна йоагIаш йола моттиг хьалацаш предприяте партийни организаце вахарера. Цунна керте латта коммунист Б. Д. Высоцкий, ма дабра аьлча, комиссе балха планаш уттаеш мара хиннавац, хIаьта царех кхоачашъях цхьаккха план яц хIарзалца. Цудухьа коммунистанна дIалийхар из комиссе кхы состав юкъе а йолаш вова хоржила.

Коммунисташа партбюрона критика йир комсомола ду кулгал цо мелдалийтарал. Укх тIехьарча хана шийн декхараш вогIа кхоачашде ваьнвав комсомольски организаце секретарь коммунист Ю. Волков. Партийни бюрос шийн заседанешка цIаккха а ладийгIадац профсоюзе, комсомоле, кхыча общественни организацешка болх беш болча коммунистий отчеташка. Из бахьан долаш дукха кхоачамбоацараш ха цига.

ЦхьоалагIча цеха партийни организаце секретара В. В. Батаева дийнар партбюро оагIонгахьара цеховой парторганизацей партийни группай балха лерттIа йоакхо ен ца хиларах.

* Коммунисташа шерра тIаийцача соцде тIа белгальаьй хьатудадьюна кхоачамбоацараш дIаладхара. КПСС XXIV-ча съезда яха йоагIача тайпара баькъахийта предприяте коллектив оарцагIъаккхара тIеравль хьада мероприятеш. Пхе шера залони укх бетта кхоачашье лаьрхIар машинашъерана. Из хатале йоакхийта хьатIайоагIача партийни съезда лургдола шоай дикагIлола совгIат лоархI пар. Инженера В. Б. Корнева кулгалдеча партбюро болх мегаргболаш а лаьрхIа, шхи а хержай из.

В. ЛАВРИНЕНКО,

КПСС Грозненски горкома организационно - партийни балха отдела заведующе заместитель.

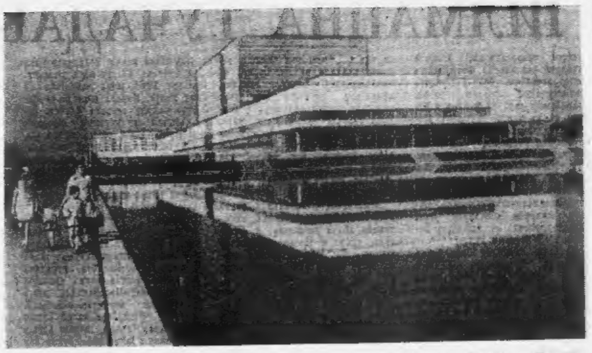

КПСС XXIV-ча съезде тIаийцача парте Программа тIо лелар оттадьдар — вай мехкара еррига районаш шоайла вIашш бувзам болаш йолча телевизиони станцей сета юкъеоза. Укх гаргарча шерашка болх бе йолалургьа 300 телецентри кхы бола ретрансляциони станции.

Телевидене хIанзе а чулацай Советски Союзера 70 процент нах баха территори.

Программаш вIашш дIа-юха хийрацем Москвера Центральни телевидени хьалущарцен мехкара еррига телевизионни центраши радиопередачаш ю цар станцеши вIашагIъоаллайтор, «Интервидени», «Евровидени» системашка гIолла дадах дехьарча мехкий телецентрашца цар бувзам лоаттабелга Iалашдар, Москвосни зони периферийни программаш шоамъяхар дукха хьалхьий керда еррига Союза могIара телевизионни центр. Алюминех, кагтех, алюминех Останкине хьалъяьча цу центра здани комплексана юкъе а еррига а лаьрхIача миллион сонгIа кубически метр объем йола 4 эзарнога кхаччалца помещенеш.

Аппаратно - студийни комплексана юкъейоагIа 600 а 1000 а квадратни метр майда дIалоаца студеш йола Iаьржа-кIайн цIеи телевидене 10 студийни блок, фильмай оаз йоаха пхи студи, ворхI нагийча программай телевизионни студи, технологически службай помещенеш, режиссерски операторски бригадай цIеноаш, костюмаш юсть, гриммаш ю, кинопика хьежа залаш, 790 моттиг йола конференц-зал, кхыйола службаш.

Мухьаш, пиесанкараш, фильмаш тIа-кIаа доахача 35 лифто Iалашду нахи оборудованеш уралIа мукхьалгеш IоаIал кхухьавгеш. Берригача чухьара помещенеш пластикаца, металлаца, даргаца, синтетически материалашца ега а.

Останкинера керда еррига Совета юкъара телецентр — вай мехка столицера кхы цхьаькха цаI архитектурни технически достопримечательность.

СУРТА ТIА: Останкински лак болча оагIоральара хьалъеача бIаргагу еррига телецентр.

В. Егорова сурт.
ТАСС фотохроника.

МЕХАНИЗАТОРАШ ЯХЬЕ БАЬННАБ

Укх юбилейни шера доккхий къахьегама толамаш даьлад «Ермоловский» совхоза шоллагIча отделене механизаторашa. Кхи 14 центнер йолча 1840 гектара хIаране тIара юкъера лаьрхIача 16,7 центнер кIа чуйийнад цар. Цу тайпара дика хьайкъар горох а, хьажкIаш а, мукх а.

Дакха хьуакьам чуэп пар силоса лаьрхIа хьажкIаш дIайийначa кхашкара а. Масала, Лагиев Iалауде кхеньла 200 гектарах хIаране тIара планах 145 центнер чуэш езача, 300 центнер хьажкIай масса хьоки механизаторaша. Цу гIулакха торо хилийтар отделене планал сонгIа 1830 тонн силос Iалашъе.

Хургйолча пятилетка хьалхарча шера яхь а лаккагIа ялата ьауэкъам чуэпа социалистически декхар тIаийцад отделене кхаш лелацераша. ХIаьта декхараш толамца кхаачамлара тешаме лардйолаш а ба уж хIана. Укх шера 1650 гектар лаьтта зиба алеи 1700 гектара тIа гураль дув платаш дIадех дезаш ба отделене кхаш лелацераш. ХIаьта уж балхаш толамца чакхдахара шоайла социалистически яхье а баьнна вий кхо ца беш къахьегаш ба уж. Укх деношка дикац боахама кхалба тракторий тата. ЦаI вац механизатораштa юкъе шоай балха нормаш кхоачаш ца еш. Къьеста дика къахьег трактористa Мовлаев Москвас. Шин бетта 670 гектар лаьтта а аьха хIанз сураль дув плат дIадуча а массарел тIех къахьегама хьокхамаш деах цо. Зиба лаьтта вахача дика болх беш ба трактористаш Ужашев Ахьмад, Дадаев Балауди, Лагиев Балаути. Нормах 5,1 гектар аха дезача хIара сменах 9—10 гектар лаьтта оах цар. ХIаьта зиба ала дезаш дуса лаьтта 350 гектар мара дац.

Маккаш тоихаль а, культиваци вь баьнначул тIехьагIа удоберенеш а тайел кийчаьча лаьтта гураль дув плат дIадуш машина сеялка тIехьа а тоесса йиь агрегат к уччаш. Сиъен дикен бу ца болх механизаторашa Аллаиов Хьамида, Витханов Сайдулас. Нориза 33 гектар йолча юкъера лаьрхIача 40 — 45 гектара тIа гураль дув плат дIадув цар. ХIаьта яхь а плат дIаде дисар 180 гектар лаьтта мара дац.

— Дукха ха яьнна хургьяр гураль дув плат дIадийна, нагахь санна укх денешка лаьттачь йоачаша механизаторашта новкъарло яь енаре. ХIаьта диса плат дIаде цхьа-ши де тоъаргда тхона. Зиба лаьрхIа аха дезаш хинна лаьтта а 20-ча октябре деррига а аьха чаккхамкха дош дехнад механизатораша, — боах тракторно — кхаш лелалеча бригада бригадира Хадизов Вахас. — Из хургда КПСС XXIV съезда сийна тха къахьегама совгIат.

И. ЦУЕВ.

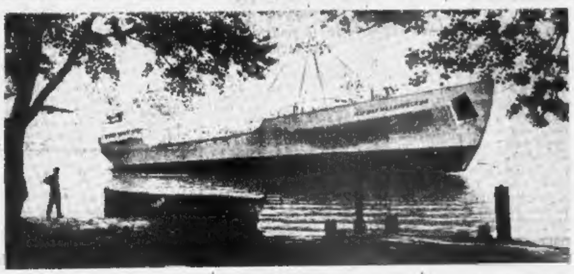

НИКОЛАЕВ. ■ коммукара цIерагIча кемаш деча заводе «Маршал Малиновский» яхаш рефрижератор кьадаьд. Дика чаккхдаьннад швартовни ходовойи тохкамаш.

СУРТА ТIА: ходовой тохкамашка дахачара юхадоагIаш латт «Маршал Малиновский» яха рефрижератор.

К. Дудченко сурт.
ТАСС фотохроника.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ЛЕРТТIА ПАЙДА ЭЦА ТЕХНИКАХ

Юрта боахама специалисташца цхьаийна халкъа тIахьожама органаша баьча тохкамех гучадьннад юртбоахама техниках пайда ийбари из лелаяри тоадара хьакъехьа йола партен правительстван указанеш республика цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи во кхоачашъеш хилар.

Дукхача боахамий кулгалхоша лерттIа йоакхо яц трактораши автомобилаши технически кийча хилийтара, организационни бахьанегIа уж яьсса дIа-са лехк, бизза болх байтац царга. Техникина ю ремонташ шийн ханнахьа а яц, во а ю. тракторашкеи автомобилашкеи шин сменагIа болх байтара шин механизаторааш кийчбелга Iалашдац, запасной оатхалаши материалаши дIакхийтара тIахьожам мела лоаттабу. Дукхача колхозашкеи совхозашкеи техника хьурмат долаш лелаю, вIашагIйоах, ханал хьалха ехарг а лаьрхIа тIера дIайоккх.

Тракторех, комбайнех, автомобилех во пайда ийбаро новкъарле ю кхашкарен транспортни балхаш чаккхдахара, боахамашта а пачхальахенна а доккха зе ду.

Юртбоахама техниках пайда ийбеча къаьстта а доккхий кхоачамбоацараш гучадаьхад Грозненски районе (юрта боахама управлене начальник нов. Бычкин) колхозашкеи совхозашкеи баьча тохкамо. Технически тела хилараи кхоачамбаьль трактористаш ца хилар бахьан долаши района боахамашка болх ца беш латт итташ трактораши автомобилаши. Ишттa, тохкам беча дийнахь № 1 йолча шурий совхозе болх ца беш яр 18 трактори 8 грузовой автомашини, оахам деча 17 трактора шинь мара яцар шин сменагIа болх бара механизатораш болаш. «Атагинский» совхозе 20 тракторист тоъаш ца вар.

Еррига района 300 тракторист ремонтни болхлой тоъаш. Уж кийчбара деш хIама дац.

Районе бIарчча хьанийча цхьан условени тракторо беча болха боарам лоха ба, хIаьта укх шера 8 бетта 301 гектар е шера задане 60 процент мара е хиннебац из. ХIаьта «Атагинский» совхозе — 247 гектар, Ленина цIерагIча колхозе — 262 гектар.

Районе дукхагIча колхозийи совхозийи шоай дика ремонтни базаш а запасной оатхалаш а яц. ХIаьта а вар во пайда ийбу «Сельхозтехника» объединене ремонтни предприятех. тIеххьарчар царна эшшаш дола новкъостал а лоаттадац тракторашти комбайнашти ремонт яри планаш кхоачашъяра.

«Ермоловский» совхозе (директор нов. Дурдиев, кертера инженер нов. Гоев) доагорни машинидаьттен дIаяхийтара тIахьожам ца лоаттабар бахьан укх шерах хьалхарча ах шера боремал сонгIа дIаладахийтад: бензин 34,5 тонн е 36 процент, дизельни доагор 16 тонн е 14,3 процент. Хьурмат доацаш лелаярах пайдана йоаича а яьха, вIашагIъьккхай «СК-4» яха шиъ комбайни «ЗИЛ-585» яха самосвалаш, кхо дIа - са кхувса, болх баьза йола цIенна шиъ машина йоархIаша хьула а яь латт.

№ 1 йола шурий совхоза кулгалхоша (директор нов. Агапов, керттера инженер нов. Волоюзов) баланса тIера дIаяьхай амортизацела оттаеъ хилаш охьаза йола 8 трактор, вIашагIъаьха 4 трактори 2 спецмашини юхаметтоттаяра деш хIама дац.

«Советская Россия» колхозе (правлене председатель нов. Абдусаламов, керттера инженер нов. Дмитриев) плат чуийду комбайнаш, трактори культиваторашт, йолхьингаш, кхыйола юртбоахама машинаш плат чуэпача хано Iайнача мухех цIеньаь яц, комбайнай шинаш мел а яь кепаш тIа оттая яц.

Хьайбаш лелалеча фермашта ийнь оборудовани района цхьа — долча боахамашка вIашагIа а ца йолаш лоаттаеш дукха ха йоах, хIаьта цунах пайда во а ийбу. Ишттa, «Горячеисточненский» совхозе 13 эзар сом мах бола доккхарий цеха оборудовани вIашагIа а еза дIайоттаьнн. «Атагинский» совхозе МТФ пайда ийбац доккхар хьалташка декхана гIирсах.

Техниках пайда во ийбар бахьан долаш район яь лоархIаю ловрдIаме дола дукхна а юртбоахама балхьи кхоачашдарах. Укх шера 21 сентябрь тIакхоачаш гIожа доакхар кийчдара план 63 процент, силос йоллара план 27 процент, зяби ахара план 26 процент мара кхоачашъянц.

Уж бахьанел кхоачамбоацараш дийнад Грозненски райисполкома юрта боахама управленей (нов. Аверин), Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама министерстван (нн. Вышин, Акаев) инженерни службаш колхозашкеи совхозашкеи техниках пайда ийбара тIахьожам мела лоаттабар, уж кхоачамбоацараш дIадоаккхийта деха доагIача тайпара кулгалдошкарен специалисташкарен хаьдехаш ца хилар бахьан.

Халкъа тIахьожама комитето Грозненски райисполкома юрта боахама управлене начальника нов. Бычкина теркам тIаберзабаьбац района колхозашкеи совхозашкеи машинно - тракторни паркаш а хьайбаш лелалеча ферма оборудованех а пайда ийбарн уж лелаяра юкъе цIенхаштара кхоачамбоацараш дIадахара. Нов. Бычкин декхарийла аьш кхоачамбоацараш дIадаха, тракторех, автомобилех, кхыча техниках, хьайбаш лелаеча фермай оборудованех пайда ийбелгеи уж меттахьа кулийтилгеи, боахамаш механизаторий кадрашца Iалашделгеи, запасной оатхалаши, доагори машини даьттен дIаяхийтара учет лелаелга доагIача тайпара вIашагIтехьдаккхара колхозийи совхозийи кулгалхошкарен специалисташкарен яьдеха.

Гучадаьха кхоачамбоацараш дIададара тохкам беча хена а цул тIехьагIа а дукха гIулакхаш даь хилара хьакъехьа Грозненски райисполкома юрта боахама управлене начальника нов. Бычкина цу управлене керттерча инженера нов. Аверина аьхкар тергалдаь тIаийцад.

Техника хьурмат доацаш лелаярахи цунах пайда во ийбарахи колхоза правлене решенегIа балхара дIаяьккхив «Советская Россия» колхоза керттера инженер н. Дмитриев. Техника вIашагIъйкарах чIоагIа бехк баьб «Ермоловский» совхоза отделене управляющена Н. Курбанова цу совхоза тракторно - кхаш лелалара бригада бригадира н. Хальзовин.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА!

1944 шера 18 августерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши еннай дукха бераш даьча воаношта:

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕРЧА

Ийс бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта I-ча степена «Материнская слава» яха орден:

Мислаурова Iадлан-Мажита Губатена — цIен нанна.
Шамильханова Лейлайна — цIен нанна.
Юсупова Юнуса Калимата — цIен нанна.

БархI бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта II-ча степена «Материнская слава» яха орден

Джандарова Дадий Мината — цIен нанна.
Докаева Бадурана — цIен нанна.
Докаева Зайнапа — «Грознефтехиммонтаж» объединене № 4 йолча тIшнлой-монтажни управлене болхлочоа.
Кадырова Къьадара Дедера — промышленни доаца гIулакхаш деча контора болхлочоа.
Кириченко Прасковья Васильевнана — цIен нанна.
Маккиева ПаьтIамата — цIен нанна.
Мунаева Медена — цIен нанна.
Садаева Хабирана — цIен нанна.
Хаматханова Ужахьий Райхьанта — цIен нанна.
Хасмагомадова Кусина — цIен нанна.

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта III-ча степена «Материнская слава» яха орден

Дахаева Зайнапа — цIен нанна.
Докушева Юнуса Хадижата — цIен нанна.
Аврнева Хьусейна Изаша — цIен нанна.
Мукулова Зарана — цIен нанна.
Умарова Небисата цIен нанна.
Усманова Салмане Сайбата — цIен нанна.
Шишханова Хансата — Грозненски консервни завода болхлочоа.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта I-ча степена «Медаль материнства» яха медаль

Абдурахманова Шулена — цIен нанна.
Асуханова Ребойна — Грозненски консервни комбината болхлочоа.
Байрахова Манойна — цIен нанна.
Бекирова Лейлайна — цIен нанна.
Галаматова Хадижата — Горзеленстрой болхлочоа.
Далакова Махьмадгире Мадината — цIен нанна.
Заурбекова Тумишана — цIен нанна.
Заурбекова Аьсета — цIен нанна.
Ибрагимова Мария Абдуевнана — цIен нанна.
Исаева Сугаипа ПаьтIамата — Грозненски трампарка болхлочоа.
Лабазанова Бикатуна — цIен нанна.
Магомадова Дуций Хедена — цIен нанна.
Межиева Хьасана Дутурхана — № 3 йолча плодоовощной совхоза болхлочоа.
Межидова Муций Мансарена — цIен нанна.
Плющенко Зинаида Николаевнана — № 2 йолча детсада болхлочоа.
Хаджиева Салматуна — цIен нанна.
Хасиханова Ахьмада Жарманa — Грозненски химически комбината болхлочоа.
Хациева Элмарзий Тамарена — цIен нанна.
Шишханова Махьмада Яхийна — цIен нанна.
Шахбулатова Совдата — цIен нанна.
Хагай Ирина Бон-Хаковнана — цIен нанна.
Эльсанова Халимата — цIен нанна.
Элимова Самвата — цIен нанна.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта II-ча степена «Медаль материнства» — яха медаль

Абкарханжиева Роззайна — цIен нанна.
Астамирова Ахьмада Рамзата — цIен нанна.
Атаева Небисата — Грозненски химически комбината болхлочоа.
Аюбова Кочсена — цIен нанна.
Батаева БупIойна — № 54 йолча хозрасчетни тика болхлочоа.
Вагапова Бедий Яхийна — цIен нанна.
Джаватханова Зарйина — цIен нанна.
Исрапилова Тумишана — Грозненски горплодоовощторга болхлочоа.
Исламова Зубирага — цIен нанна.
Исаева Заурбика Банойна — цIен нанна.
Каплапова Хадижата — цIен нанна.
Клюева Анисья Афанасьевнана — цIен нанна.
Маликова Александра Батеевнана — ииддошива фабрика № 3 йолча цеха болхлочоа.
Малуева РебаIата — цIен нанна.
Мавлаева Табарака — цIен нанна.
Мирзуева Лидайна — цIен нанна.
Мисирханова Адиза Завжана — цIен нанна.
Мутиева ЗаппаIийна — цIен нанна.
Салгириева Махьмада Хадижата — цIен нанна.
Нухиева Мусий Тумишайна — цIен нанна.
Саиева Валида ХIажара — цIен нанна.
Сулейманова Малкайна — рынкай управлене болхлочоа.
Устурханова Юсапа Жовжайна — цIен нанна.
Хасаханова ЗулпаIийна — № 57 йолча юкъерча школа болхлочоа.

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕРЧА

7 бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта III-ча степена «Материнская слава» яха орден

Барауказва Белитана — цIен нанна.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта II-ча степена «Медаль материнства» яха медаль

Джабраилова Жабраьиль Тамарена — пазата хIамаш тегача производственни объединене болхлочоа.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕРЧА

Иийс бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта I-ча степена «Материнская слава» яха орден

Агаева Асмайна — цIен нанна.
Атабаева Тамарена — цIен нанна.
Дециева Ижана — цIен нанна.

БархI бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта II степена «Материнская слава» яха орден

Мамаева Кесина — 118 участкерча № 24 йолча школа болхлочоа.
Сайдарова Iабена — цIен нанна.
Хулагова Темарсолта Лидайна — «Грознефтеразведка» треста вышкомонтажни контора болхлочоа.
Яндиева Симкай Хьавайна — цIен нанна.

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта III-ча степена «Материнская слава» яха орден

Атаева Махьмада Мелихата — цIен нанна.
Ахматханова Хансата — цIен нанна.
Мажиева Iайшета — № 41 йолча школа болхлочоа.
Мусаева Iайшета — цIен нанна.
Мусаева Шоиъа Товсарена — № 55, йолча юкъерча школа болхлочоа.
Султыгова ИбрахIама Роззайна — цIен нанна.
Тагаева Махьмада Зарайна — цIен нанна.
Хашиева Шовкала Миновсена — цIен нанна.
Шаувалова Кисена — цIен нанна.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта I-ча степена «Медаль материнства» яха медаль

Атуаева Зезига — цIен нанна.
Белоева Эсмана — «Грознефть» объединене транспортни контора болхлочоа.
Богатырева Махьмуда Шеймана — цIен нанна.
Дадигова Абукара Хьанифайна — цIен нанна.
Зулгаева Анзора Маликана — цIен нанна.
Макашева ИбрахIама Ашатена — цIен нанна.
Солтамурадова Зулайхена — «Трансмаш» завода болхлочоа.
Тайбаева Александра Николаевнана — «Вторчермет» управлене болхлочоа.
Умарова ИбрахIама Нурана — цIен нанна.
Хатабаева Марема — «Югтазпроводстрой» СУ-3 болхлочоа.
Чатиева Калимата — цIен нанна.
Элиханова ЗулпаIийна — цIен нанна.
Эльмурзаева Мавлината — цIен нанна.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен воаношта II-ча степена «Медаль материнства» яха медаль

Абдулкудусова Паьадана — цIен нанна.
Айбердиева Хозойна — цIен нанна.
Берсанова Абуязита Тамарена — цIен нанна.
Гандалоева Хьусейна Зарифана — цIен нанна.
Келигова Израьила Марияна — цIен нанна.
Нухиева ЗулпаIийна — фабрика-кухне болхлочоа.
Хамхоева Хьасана Голихана — цIен нанна.
Чалаева Хедена — цIен нанна.
Шаршуева ЛомIаьлий Асмайна — цIен нанна.
Эдиева Зинана — цIен нанна.
Эльмурзиева Дагмаа — цIен нанна.

Бурувдеттарий метраш

ХIара денна керда толамаш доалаш кхьабаогIа КПСС XXIV-ча съезда Старогрозненски нIоаргo бурувдеттача конторa П. Е. Машин корте латтача бурувдеттача бригада балхлой. Проектни кIоаргга 4200 метр йолча № 676 йолча скважина бурув теха ба уж. Сентябре 1500 метр бурув теха декхарийла бар бурувдеттараш, хIаьта из бутт кхоачаш чакх а балалехьа 1630 метр кIоаргбеннабар уж. Радиотехнически, электроэнерги кхоачаш, цар вIашттIехьделлача пачхьалкхенна 15 эзар сом кхоадe.

Съезда сийна йоагIача чакхьхьалхен толамаш къахьег Василий Ворончихин, Валерий Луганский кулгалдеча сменаца, кхычар. Цо оацаш болх бу Б. Дахшукаева, О. Щербакова тIакхьехам лоаттабеча механикашa.

А. ТИЩЕНКО.

Кердадаха дезий наьха вахара ха дІахо йІаьхъяри цар творчески хьинар эша па долийташ дІаьхдари, «долла хІама сага праз хилийтара», «долла хІама сага рузкъа хилийтара» аьнна ший байракха тІе яздаь йолча социалистически паччахьалккено эггара чІоагІагІа дерхІарех цаІ хилар. Цу даькъе вайна карагІдаьнвараш кІанз массанена а довзаш да: 1896 — 1897 шерашка баьча Россе гражданаша бахаш юкъера лаьрхІача йоавкха ха 32 шу хургІолаш яр, хІаьта тахан бхараша — шоала совгІа — 70 шу. Ишта я миллионий къахьегама, быта, салаІара, кхачан хьалаш тоалара, медицински Іилма чІоагІа дегІааьара, увахцІено лоралра даькъе карагІдаьнарий итог.

Юкъера лаьрхІача вахар дІаьдаларах дукха душ, дукха язду. ХІаьта а кхета па деш дола хІамаш хІанз а тоьал дукха нийслу. Эггара дукхагІа деш дола гІалат — вахара юкъера дІоахал бахача наьха юкъерча ханаца нийсдар. Дагалохуйтача пайлана хургІа, хьалхарча термино дерхІар вереятноста теоре законаш юкъе а кхувлаш чоалханча формулашка гІолла доархІаш бола белгталара статистически хьоахам хилар. ДоархІамаш хара йола дард я бахача наьха ханий группаех хІиране дукхала хьакъехьарей цу группашка бокъонца байна дІабаьннарий хьакъехьарей даннеш. Цул тІехьагІа хьаю цхьа ший тайпара, некоми статистически величина белгалье йиш хулийташ йола математически модель. Вахара юкъерча дІоахалах йола характеристика, цу тайппара бокъонца объективни хул.

Ханашка даллача нах бовра хІанзарча боарамагІа СССР-е цхьан ханна ваьча 1000 сагах 60 шерага кхаччалца вахаргва 787 саг, 70 шерага кхаччалца — 634, хІаьта 80 шерага кхаччалца вахаргвац 380 саг мара. Вахара юкъерча дІоахала хьокхам ерригача ханашка фоккхагІа хулаш бале а, цхьатарра хилац. Цул совгІа, дохалаь хьокхамаш нийса хургІац, пагахьа санна хургдолча неахала вахара ерригахаццахъаллачахьаллачца Іилма, техника, унахцІено лерасла дегІаахар тешшаме расчет еча мануте хинача боарамагІа дуглаш хилча мара. ХІаьта вайна Іилма-технически прогресс чІоагІа дегІаухилга хоъш хилараш, дог тийна ала йиш я, вай берааш, берий берашн пар бераш ха йІаьхагІа йолаш хургІа, аьнна.

Демографи, пагахьа санна лаьрхІа уйла а яь дийча, белгтакаша айхха юаззенна я. Белгала, тахан а тІехьа сага вахар эггара дІаьхагІа да Швеце, тІехьа юкъе дакъа па дзана хІанз 200 шу далла доаллача мехка. Далче, цу тІулакха доархІаме дакх лаьттаа тІа машар оттабар дукха хьинаре къовсам доаттабар.

Вай буввиаш бола тьовкхам дукхача дегІаухача мехкашка шоза совгІа даксбеннаб укх тІехьарча тхьаь итт шера. Масала, Индие, 1931 шера саге юкъера лаьрхІача вахаш йоаккхаш хиина ха инзткъа 23 шу мара хиланар, хІаьта 1961 шера лаьрхІача 47 шу хилар. Иштера зоалдаьча массало бакьду дерорта адамаш социальний культурний прогресс чІоагІа хьашт долаш хилар. Йиь долаш хІаьма деший вай плянета тІа бахача наьха къаь дакъах шин дакъа бола нах экономически дегІайалахкача мехкашкарча вахал шоаза кІеззигагІа бахаш хилар!

«Евьача» цифраша пкъаза гиттара нийса дувцаш хиннал, пар, белгтала аьлча, харц дуьнка бахча боришчарех» массанена а хеташ дар. Планета дукхазача мехкашка маІача нахал дукхагІа бах кхалнах. Цхьабакъда, ишта из доацаш вогтигаш а нийслу. Масала, Индие, сон кагий болаш маьре ахар бакьан долаш бераш деча ханз Іалаьмате дукха бен невной. Индие унахцІено лораяра министра Чандрасекара яхачох, «ЕиІтаташа - истема сиха бу наьрелгара кашага кхаччайца бола вахара иигъ».

МаІача ваьзен кхалнаьхен вахара тІеахала юкъера юхь СССР-е доац на ялараа совгІа, кхынеттел дукхагІа йІаьхлу.

Революци яалехьа кхалнах маІача нахал шин шу дукхагІа бахар, хІаьта хІанз 8 шу дукхагІа бах, хІаьта цу гІулакхе, дегалохкарагІа аьлча, демографаш чІоагІа оарцагІа а баьхаб. Кхалнах маІача нахал дукхагІа бахара мелІан малагІа да? Эггара хьалха, баькъар аьлча, из да, советски кхалнага - къахьегамхочун бокъонаш маІача сага бокъонашца нийсъем бола эргаленаш яр; вай пачхалькхено наьна уналцІенон Іенальмате чІоагІа, цхьанна а хІаманна нийсъе йиш йоццаш йоакхе яр. Ицце йиш яц, бакьдар аьлча, «цІена» биологи а. Кхалнаьха организме ший конституцега хилача, маІача наьхачул дукха а чІоагІагІа, вахара йиш болаш я, хІаьта цуна тевал дуквадаш йолча дукха факташа — керда хьача берашта юкъе кІаьнкаш дукхагІа бов йиІигех; Ленинграда блокада лаьттача шерашка маІанах дукхагІа бовра царга долла хьалаш долаш хиначча кхалназал, н. кх. дІ.

Цхьаькха оагІорахьара бокъонна бакъда, миллионаш болча маІача наьха сахьале тІемаша а хІаьта дукха эзараш болча цхьаькханей — боарам беацаш дукха керта бово малараш мезаре а гІаьле увзаро а цІенхаштта йохаль хилар. Кхалнахачул дукхагІа Іоаткъам бу маІача моха чевнашен кхыйолча хьашт довцачча производственни факторашеи.

Статистика, нах сов хьалха бовш хилара кертера бахьанаш хьагуча а доахаш, творчески ха йІаьхъярга бода наькъ ишта хьахьокх.

М. БЕДНЫЙ,
медицински Іилмай кандидат.
(Санитарни просвещене Центральни Іилма - тохкаме институт).

Тахани кхоанеи хурга

17 октябрь

В. И. Ленина цІерагІйола майда 18.00. Ашарий концерт (грамзапись). 19.00. ДК Химикий духовой оркестра концерт. 20.00. Хроникально - бакъдолчун тІера хьанйца кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цІерагІйола культуран салоІамен парк. 17.00. Кинолекторий. «Медицине гипноз эна пайда» яха лекци. 18.00. Тематически кино хьокхаргда.

Химикий культура Дворец. 17.00. Духовой оркестра выступлени. 18.00. Халкъа киноуниверситета занятн. «Даьй шиш бе безаэ» яха лекци. Бакъдолчун тІера хьанйца кинофильмаш хьокхаргда. 18.00. Лакхехьарча класса дешерхой «Гуйран баь».

Пролетбата цІерагІдола культура ЦІа. 17.00. «Хургволча бІухочун клуб» яха занятн. 18.00. «Немецки яздархочун А. Зегерса вахарах цун йоазовнех» яха беседа.

«Красный - молот» завода культура ЦІа. 17.30. «ТІехкозанна дунене» яха дагехьа деше журнал.

НГНПЗ клуб. 18.00. «Анагохан дехьара ворхІ гІа» яха бакъдолчун тІера хьанйца кинофильмаш хьокхаргда.

Консерви завода клуб. 17.00. «Граждански тІом Нохч-ГІалгІайче» яха лекци. 18.00. Кинофильм хьокхаргда.

КИМ цІерагІйола клуб. 17.00. «Мохк агарах Іилмои дьнон хувцар» яха лекци.

18 октябрь

В. И. Ленина цІерагІйола майда. 19.00. Ашарий концерт (грамзапись). 20.30. Хроникально — бакъдолчун тІера хьанйца кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цІерагІйола культуран салоІамен парк. 17.00. Кинолекторий «Зуламаш кхолла бахьанаши хьалоши» яхача темах хаттарийи жопийи сайре. 18.00. Тематически кино хьокх. 18.00. Тхов тилла кинотеатр. Симфонически оркестра концерт.

Химикий культура Дворец. 11.00. Хьадийлад «Къовал» яха кинотеатр «Хьинардолчарех дола дувцараш» яхача цикладара кинофестиваль. «Шо капитан» яха фильм.

Доазол дехьара

ООН ТКЪАЬ ПХИЪ ШУ ДИЗАР

Нью-Йорк, 15 октябрь. ТАСС корр. О. Аничкина, О. Пивоварова, В. Воронина хьахойт:

ООН ткъаь пхиъ шу дизар белгалдоаккхаш дола ООН Генеральни Ассамблеи XXV-ча сессе дакъа торжественно хьадийллар. Заседани хьайийллар Норвеге викало Эдвард Хамброс.

ООН юбилей долча дийкаль, аьлар Э. Хамброс, делегаташ гулбеннаб «ВІашагІкхийттача къамий Организаце Устава шоаш тешаме хилар чІоагІде а на йиззе эффективни хилийтара кердо гІулакхаш тІаьца а». Тахьанлие дунен тайп-тайпарча районашкц дувлача герзий таташ къахозаш да. Машар чІоагІбе декхарийла да вай. Ишта дицдалийта йиш яц хІанз а тІехь миллионаш боламаж къе бахаш хилар, адамий бокъонаш йоазаш хилар. КІезигагІа дийна а вай гІулакхаш цар кхоннега дог довхилга хургІола хІама ца деза.

Кинада кхьча мехкашцарча гІулакхий министра М. Шарпа белгалдаьккхар ООН керттера хІаме даь хилар а дунен керда тІом ца хилийтара гІо дар а. Канида кхьча мехкашцарча гІулакхий министра иштта дийцар герзи колониализми дІаяккхара даькъе ООН карагІдаьнна толамаш а.

Халкъашта юкъера машари цар вІаши леладу гІулакхаши чІоагІдара юкъе ВІашагІкхийттача Къамий Организаце бола боккха доархІам белгалбаьккхар ше къамьэл деш Ирана личин викало принца Ашраф Пехлеве.

Перу премьер-министра Э. Монтанье дийцар ше къамьэл деш коллективни кхерамзлен хІанз йола систени дика ца хилар. Цо яхачох, из иштта хилар хьахьокх Вьетнаме дІахо а тІом беш цилареи ГІергарча МалхбоалерчІ ситуацеи.

Руанда дунен халкъашта юкъе вІаши леладеча гІулакхий министра ше къамьэл деш дийцар ООН дегІаахарен цун белхен керттерча этапех. ООН 25 шу дизар дездаро эггара дикагІа хургдар цун членаша ВІашагІкхийттача Къамий Организаце афикхпаштен де дерхІаршен тешаме хургва аьнна шоаш бІо луа торжественно чІоагІбар, аьлар цо.

КОРОЛА ХУСЕЙНА ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

АММАН, 15 октябрь. (ТАСС). Укхаза ше пресс - конференце къамьэл деш, Иордане корола Хусейна белгалдаьккхар Иордане столице Палестина мукъаьккхара организаце ЦК-аеи иордански правительствании юкъе 13 октябре яьча соглашене боккха доархІам хилар.

«Іербий лидераша новкъостал дар бахьан долаш хьахиннача соглашене, — аьлар Хусейна, — Иордане берригача къоигий цхьоагІон вІашн гІулакхаши хилара лорга тІа керда Иордани хьяра никъ хьабелл. Мехка историе голатоха пункт я из».

Иорданера кризис къоастаэра дерде оагІонаш вІаши леладу гІулакхаш дог цІена а вІашн кхетавеш а лелане гІерташ хилар да, вашн тешаш дийцар корола, ял соглашени практике кховчашьар боккха доархІам болаш хилар белгала а даьккхар. Корола Хусейна дІахо аьлар, «доп моллагІча тайпара къоастадой а, из хила деза 1967 шера израильски агрессе хилар бахьан долаш дІаяьхо Иордание территорен вунга вІоакхдоачийтаргдолаша 1948 шера ООН-а тІайина резолюцешка хьежжа йолча палестински халкъа ерригача бокъонашка из юхаметтаоттадергдолаш».

«ЧАКХБАЛЛАЛЦА КЪОВСАМ ДІАБАХЬА»

ПАТНА, 15 октябрь. ТАСС корр. В. Матяша хьахойт:

Индие социальни прогресс яра кІоаргга социально - экономически хувцамаш дергдолаш диза экономически мукъаьлва деза, аьлар Индие премьер - министра Индира Ганди Индийски къамин конгресс яхача доал деча парте ерригиндийски комитета заключительни заседане къамьэл деш.

«Экономически вовй, лоІаме хилара новкъа вай долхаш дукхача наха воаш чІоагІа тьаллнар аш вайна, - белгалдаьккхар Индира Ганде. — Вай декхарийла да из къовсам чакхбаллалца дІабахьа а мехка хулача хувцамашта хьал долча классаша еш йола дукхале йохаш а».

Премьер - министра цІаьхха а белгалдаьккхар Индие Индийски къамин конгресс яха парти правительствой индийски халкъа вахара хьал тоадара гІертальча социально - экономически реформай доархІаме программа чакхъякха чІоагІо яь хилар. Бакъаш.

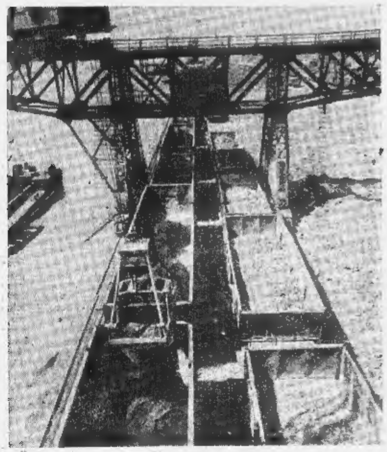

ХІара шера дукхагІа хул Советски Союзе Социалистически Чехословаке промышленни предприятешта лоаттадеш дола аьшке руда.

СУРТА ТІА: Дунай тІа гІолле Комарно якхача порте эьдено аьшке руда Іодоассадеш патт. Острава металлургически заводашта лаьрзІа да из.

ЧТК—ТАСС сурт.

«Мосфильм» яхача киностуде «Полынинца нийсденна гІулакх» яха фильм оттадеш ва режиссер Алексей Сахаров. Сценаре авторащ — Симонов Константин, Сахаров Алексей. Картина доаких операторараш Н. Немоляева, Э. Абоамина. ТІема наькъашка вІашагІяхетарах, безамах, сага доккхача доттагІалах дувцаш я керда кинеповесть. Фильма тІа боах шерра бовзаш бола артисташ: Олег Ефремов, Анастасия Вертинская, Олег Табаков, Александр Ханов, Нонна Мордюкова.

СУРТА ТІА: «Эсвара дахьера концерт» яха сюжет я йоаккхаш Галина Петровнай роль лоалаю Анастасия Вертинская.

В. Мастюкова сурт.
ТАСС фотохроника.

ХІама ха ловрашта

ЮВЪЕТТАЧА МОЗАША ХЬУ ЛОРАЮ

Дийкка хьуна юххера майда кагийча Іургаша ерригга а цхаралькъикха я. Уж ювъеттача мозий біенаш да. Укхаза хІаьал уж? Уж мукьагІа пар тІема лоашим хинна хиниай. Цигара тІаккхувса гу уж дийкка хулча неційна — дийкка зоккхагІа долча моастагІчоа. Ювъеттача моло неца кІориг хьалох, юв техе из де а дийя кун легІа чу фуь зу. хІаьта цу чура неца дегІ даа а дуаш, хьахул ювъетта дІамига моза.

ЛАЗЕР АГРОНОМЕНА ЮКЪЕ

Гучаданнад, агрономически Іилмалиерах пайда ьна йиш хилар. Цул дІахаро дика доацаю кхей, йоакхий, дорсама, люцерна гл тІадоала ха. Кхешта дІы тІаІадкъийтача, масала, вар дІыргаш 7 ди даьча тІадовл, хІаьта контрольничар — 10 ди даьча мара халац, цу тІа а дІы тІа ІадкъийтачІ кхеша бокъонца дегІ хеш 16 дийнахь, хІаьта контрольниар — 26 дийнахь. Іаьмадошта хетачох, фуйн лазера дІы тІаІадкъийтача хьувкъам лекабала беза. Цул совгІа, хІайнйчача хІамашта дулам зергаш бовв а нах болаш я лазера дІы.

КОМЕТА МАЛХАЛ ЙОККХАГІЕ?

Кометаша массала в тІайвзай астрономий а нешта, сигале хьашт долаш мел барий я уйла. Бошха массаза хулий хІама а дан сигал гІолла бедда а бола чІоғ тІехьа дола седкъа». ХІанз эггара тІе хьара керда хІама да: Таго — Сато — Косака яха комета (иштта цІи тиллай цунах дукха юкъ юкъе ца йолаш из цхьан ханна хьайийллала японски кхаь астронома сийнаь). Волороза морх латт комета на гошмахьа бустамга диллача Малхана тоттара дика нийсъе негаргйолаш. Из гучадаккха вІаштІехьдаьннад телескопаш Лаьтта искусственни спутника тІа а оттаэь сигала ахьарах.

МАРСА АТМОСФЕРЕ УГАРНИ ГАЗ Я

Марса тІа зийна хІама оц дьмина Іилмахоштa хеш а, цу планета атмосферера кораньй вай цицеизацена дакъа дола хІама — угарни газ. Кхача мехкарчаь цнкан журнали беча хоамагІа, Марса цифрацІеча спектора чура Лаьттан тІа яржача массаэрча углерода окиси жІакашта заала я наггахьа мара па хулча тайпара болча изотопии доаттама угарни газ $C^{13}O^{16}$, $C^{12}O^{18}$.

(«Сельская жизнь» яха газета).

БОЛХЛОЙИ ЮРТАШКАРЧЕИ КОРРЕСПОНДЕНТИЙ ШКОЛА

Керттерча даькъе журналисташеи иштта кхыйолча авторски коллективошеи зикагІа дакъалпарах тийша ба радиои телевиденеи болх.

Цудухьа а иштта дар цу бахи кхетам лакхбара а болхлойи юртийи корреспондентий шера школа хьел радиовещании телевидении Нохч - ГІалгІай комитете. Школа декхар да дешараш передачаш вІаштІехьъяьа а кийчъе а Іомабе, авторски актив шеръе.

Программана юкъе да советски кепайоазов, радио, телевидене тІерах лекцеш ешилга, семинарски занятеш ела редакцен практически балха юкъе радиои телевиденен передачаш кийчъеча дешархошка дакъа лоацийтала.

Школе бетта шоаза сайранарча сахьаташка занятеш ергъа. ДукъагІалолча даькъе школе дІаоц пен газетий редколлегей членаш, кепайоазон, радио, телевидене активисташ.

Школе дешабоагІараша заявленин партийни, профсоюзни е комсомольски организаце ений рекомендацеи я еза.

Заявленеш хьайію 1970-ча шера 20-ча октябре кхачалца.

Школа адрес. Грозный Дзержинске цІерагІйола улица, радио ЦІа.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грозней хувцалуш моркхаш е йолаш, йоачан а йоалаш, хьала лостам йоацаш гІийло. гІаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гІолла 5—10, Грозне 7—9 градус йІовхал йолча хила а тарлу. ДІахарча шиа деш шин буси моркхаш а йолаш, юкъ-юкъе сиха а екхаш, лоадама йоачан а йоалаш, цьацайолча моттигашка дохк а доалаш, къулба-малхбоалехьара гІийло, гІаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гІолла 5 градус йІовхалгара 1 градус шелелга кхоачаш деношка 7—12 градус йІовхал йолаши хила тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

АХЬМАДА А ХАЦ, МАХЬМАДА А ХАЦ

ФЕЛЬЕТОН

Массане а 5удцар укхазар коммунальни боахам боланаь аз а баьбар кхса бий.

— Аккарна айкьаза ца вувлар дукха дІатеха-кх аз ер. — яхаш хІаьта кисара хьаьлаьккха 15 сом аргІннара гІод а дена санэпидстанцера дена наьхат хьалхашка а уллаш вагІар цигара начальник Бузуртанов Беслан.

Тха баланса тІа а цу из башня, е из хьаний — сений а хиц тхона, йоахар цо. Хьалой а эшаш а яц, аз йоалаш я хийпца дІаяха йиш йолаш а тха ворда.

Из дувцаш Беслан вагІаше а водонасосни станцена юххе дьгІа цу башнял итт дакъа дикагІа долла цІеча кирпичех йетта здани лаьтта Іочулахар, сигала дахар ца хоеш лайна дІалаьлар. Шоай доалахьа йола наьал гІишло йича бос па хувцалуш, оарцагІ па боалаш хІака багІа - хьогІ коммунальни боахама бойлой? — ценалаьар со.

ХІаьта а Беслана юххера аьнналла дешаша хувцалвйтар са уйла.

— Мельзавод тІера йоал, аз царна хьалхара гІод чекх, — аьлар цо.

Цу сахьате мельзаведе телефон техар аз.

— Саг вага везаш хІама дац. ЦІа а тха да, цу хи йисте мел бола боахам а тха ба. Тхоай ворда дІалаяла а юхасоае а йиш йолаш дешй тхо? — яхаш мухь бетт телефона чу гІолла.

Хина боахама цхьа да маларе селла вйрча, безаш йоапаш хургьяпар из ерригача района тоьал дошо хий дукхувла моттиг.

Коммунхозера Ахьмад вера, мельзаводера Махьмад вера (иштта цІераш тохкарьа вай дукхагІа шоайла тІелгаш дІаІахьагІа хьувкхараш уж ба) царех. Из хий хьасташкара дукхувлала дІа а даха:

— ДІа цементах гонахьа карт а яь чулаьца хьасташ хьанад? — аьлар аз.

Ахьмад: тха да.

— Цу чура хий дІаухаа турбаш?

Махьмад: тха я.

Водонасосни станце бить мотор ба берригаш а.

— Уж хьанад?

Ахьмад: къоь тха ба.

Махьмад: тха цаІ ба.

— Цу чу гІолла дода хий?

Ахьмад: тха да.

Махьмад: тха да.

— ТІаккха вай юаца башня хьаний?

Махьмад: хац.

Ахьмад: хац.

— ТІаккха хьан баланса тІа я хой шоана?

Ахьмад: хац.

— ТІаккха гІох хІан техк Іа?

Махьмад: хац.

— Укх чу моторашка болх бейта электроэнерги хьаний тІаккха?

Махьмад: тха я.

— Мах боашаш телий оаш из Ахьмада?

Махьмад: телаш даьра, иштта жІадаь дай тхо-м.

— ТІаккха шоега Ахьмада ма телий мах боапаш хий.

Махьмад: ше тха квартирааш волаида.

— ТІакха укх чу болх бу аьь механик хьанав?

Махьмад: тха ва.

— Аланий хьана тел царна?

Махьмад: оаха.

Ахьмад: оаха а.

— ТІаккха хардахьа ааьнначов выговор тоха йиш яр малав шох?

Махьмад: со ва.

Ахьмад: кІеззига со а ва...

Укхаза кІеззига кхохкабелар Ахьмади Махьмади. Махьмада йоахар Ахьмадиа хьо тха квартирант хилараа совгІа кхы бокъо йолаш вац. Хьай укх чура кхо мотор дІа а беина оаха араваьккхача юхаьлажа хІама долаш вацхьо, Іо иштта тох тха механика выговор?

ТІакха Ахьмада йоахар: шо бахьан собраненка, совещанешка тхоашта хІамаш еттадуше а сетташ на дагІай тхо. Оаш хІанз доах тхо ара, шо а хила кІеззига къахьетаме?

Машинаьнкъахочун, форма тІа я юхаш цхьа сат хьатІа а вена гІар лаьргІьелар.

— Со-м оаш хи боахам дІа-хьа бекъ мотташ вена вар, тхоай а пох дакъа доаллацдаь, — аьлар Назрана машинаьнкъа станцера ренаю.

Цушна тІеддха шозлагІвар а вера.

— «Электроинструмент» яха заводера ва со-м.

— Аьлта - Юртарча ферма юкегІа тха башнаьа, Магистральни улица кІала гІолла дІа-хьа мел йолха хина лине трубаши йиталаш, — аьнна сихвелар из ше хьатІаккхоачаше а хи боахам бокъонна байкъаб мотташ.

КІеззига тхо дукхагІа тайнаданаре кхы а хьатІаухаргболаш бар «хай». ЦаІ валаре царна дуцаа хІама хургвар тха. ХІанз фу дега Іа царга. Е Ахьмада а хац хана боахама гІулакхаш во деляра малав бехке вар, е Махьмада а хац. Кхычарна вІахта а миза хоргда из.

ТІаккха маналтьара а хьан а лоларва цун да?

М. ЗАНГИЕВ.

ДІатІахьежача ше къаргІола бук йихьаь яьча санна хете а яха дагайолаш я аз ювия гІишло. Башня оал цох наьсархоша.

Аьлте — Юрта йисте лаккхача гуа тІа игІо из. Цу чу хьаллаьча сомача лаккхача кирпичкий біоагІаш тІа 80-90 тонн чуйоаш йола шин цистерна улл. Лохехьа лаьача хьасташкара шийла шовда насосаша цу цистернаш чу хьачуухайт. Иштта лакхя айдаь хий ши — шетІа турбашка гІолла городе дІачуух.

ТІаккха, фуд цуца дувзаденна дуцна, аьнна, хатта тарлу. Бакъда, саг цецвергволаш да цуних лаьца ду къамоьлаш. Е уж дергІадахаволеш да а вац.

Цу чу хий хьачуухийтача насосни станце вагІа механик цкъаза мотора киопка тІелг дІа тІа а тоІабийя вий а веле дІаводa. ТІаккха цистернаш чу кхы дІачудаха йиш а йоацаш помешени хьалъюа хиво. Цу чура корехи цаІарехи гІолла яраха доладу хий. Саг къийлаьаккхал я лаккхача гувна тІера чуухаш цо укхаларча кашемашта юхе гІолла яьккха сангар. Из ший ханнахьа соца ца беш мотор бувхьийташ вагІар ледара вецаре хургдаьар, аьнна хетадала мег из гІулакх. Хургдаьар, хІаьта а цох беррига бехк баккха йиш йолаш дац.

Цу «башняца» делаю къизат еЙазачул тІехьагІа «Бехке вар малв ваІ» аьнна церган хьохкаялла эгІездаха хургдар шо. ХІаьта а шоай са ма лаьа оашІ ХІанз аьлча, из беррига бехк дІатІа а билла цу балех вай хеха декхарийла болаш бола уж вах корабоагІаш бац.

ЛадувгІа, хьажа

РАДИО:
17 октябрь

6.30 — Юртарe вахар (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Ашараш. 8.30 — «Республика городашкен юрташкеи гІолла» яха информационни выпуск (эрсий меттала). 8.40 — «Республика городашкен юрташкеи гІолла» яха информационни выпуск (нохчий меттала). 8.50 «Республика городашкен юрташкеи гІолла» яха информационни выпуск (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Совэ дукха безеча мехка I. «Хьа дайа мохк» яха радиоопера. Кингисски радио. 2. «Хьалхь поэт Гафуров» Башкирски радио передача (эрсий меттала). 16.20 — Вай лоча хьошалгІа баьхкай оперни театра артисташ Батдаяюка Баранов, Перова. (эрсий меттала). 17.00 — «КІархела» яха сатирически радиожурнал (гІалгІай меттала). 17.30 — «Къамал» (эрсий меттала). 18.00 — «Нохч-ГІалгІай поэзи ашарашка» яхача циклавара передача. (нохчий меттала). 18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

14.00 — Передачий программа. 14.05 — «Дапо тубрес» яха прца яккха футболагІа гхаьхаа. 15.20 — «Кхачин промышленноста болхлой Деигa (нохчий меттала). 15.40 — «АьбІаьшара летопись». 1966-гІа шу. 16.30 — Идеологически фронте біухо. Политинформатор Бабушкин. 16.40 — Кинопикхакой клуб. 17.40 — Дунен халкъашта юкъара обзорни (нохчий меттала). 17.55 — «КІай бІеваш дІаккхьыаш» яха художественни фильм. 19.00 — Шоана, берааш. 19.30 — «ТІехьъара доа» яха телевизионни фильм. 20.40 — «Хоз». Информационни программа (ЦТ). 21.10 — «Лоцца» исторна яха миниатюрий телевизионни театра. 22.00 — «Эстрадин артистий Ерригсоюзий конкурс. Ховдам беш дола концерт.

РАДИО:
18 октябрь.

7.10 — Сенах язду «Грозненский рабочий» яхача газето. 7.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Шоана дукхаеча ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Дечача денна кхачан промышленноста болхлой. (эрсий меттала). 15.30 — Кхачан промышленноста болхлошта дола концерт. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГІалгІайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — «Шун письмоех, ковкъостий» яха концерт. 17.30 «Къамал» (гІалгІай меттала). 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

13.55 — Безаьнта. «Хьая тІомар доттагІа» яха художественни фильм. 14.15 — Мультипликационни фильмай сборник. 15.00 Нохч - ГІалгІай 5-гІа спартакиада дІакъовлар. 16.00 — Концерт. 16.30 — «Знани» яха Іилмай - популярни кинопрограмма. 17.30 — Кхачан промышленноста болхлой Ди 18.25 — «Майдан гІара кагий наха» яха художественни фильм. 20.00 — Шоана, бераш. 20.30 — «Хоз», информационни кинопрограмма (ЦТ). 21.00 — «КВН-70» (ЦТ).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-80-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05224. Заказ № 10188.